

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय

नेपालभाषा
एम. ए. नेपालभाषा
पाठ्यक्रम
१९९९

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाडौं
नेपाल

TEXT BOOK

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय

नेपालभाषा

एम. ए. नेपालभाषा

पाठ्यक्रम

१९९९

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर, काठमाडौं

नेपाल

Publisher:

Curriculum Development Centre
Tribhuvan University
Kirtipur, Kathmandu,
Nepal
Tel. No. 330856

© 1999 by CDC, TU. All rights reserved.

First Edition:

300 Copies
Kartik, 2056
October, 1999

Price:

Gunacc

Funded by:

Higher Education Project
T.U.

Printers:

T.U. Press
Kirtipur,
Kathmandu

एम. ए. नेपालभाषा

१९९९ देखि लागू गरिएको

डीनको कार्यालय

मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

काठमाडौं, नेपाल

एम.ए. नेपालभाषा

नेपालभाषा नेपालया साहित्य सम्पन्न, सांस्कृतिक परम्पराया बाहक छगू प्रमुख भाषा खः । त्रिभुवन विश्वविद्यालय थुकियात वि.सं. २०१७ निसैं आइ.ए. अनलि बी.ए., अनं २०३४ निसैं डिग्री बाइ डिजर्टेशन ल्याखं व २०३८ निसैं नियमित रुपं एम.ए. ब्वकेगु यानावयाच्चंगु दु । नेपालया भाषा-साहित्य, इतिहास, संस्कृति आदि विषयया अध्ययन-अनुसन्धानया लागि महत्वपूर्ण साधन जुयाच्चंगु थुगु भाषाया स्नातकोत्तर तर्गिया समयानुकूल पाठ्यक्रम धन न्ह्यथनेज्या जूगु दु ।

१. स्तरगत उद्देश्य

१. ज्ञानया थीथी ख्यलय् नेपालभाषासम्बन्धी स्यनेकने,व ज्या याये फय्केगु, खास याना: नेपालभाषा उच्चशिक्षाय् स्यने फय्केगु
२. नेपालभाषा, ध्वया साहित्य तथा नेवा: सम्बन्धी थीथी विषयय् नेपालभाषाया माध्यमं विद्यावारिधि याये फय्केत आधारभूत योग्यता दय्केगु
३. नेपालभाषा व ध्वया साहित्यसम्बन्धय् विस्तृत ज्ञान दय्का: थुकिया थीथी पक्षय् विवेचना, विश्लेषण, मूल्यांकन तथा अध्ययन अनुसन्धान याये फय्केगु
४. नेवा:सम्बन्धी इतिहास, संस्कृति, पत्रकारिता व लिपि तथा अभिलेखविज्ञान सम्बन्धय् देशयात मा:गु जनशक्ति उत्पादन याना: ज्या याये फय्केगु

२. भर्ना प्रावधान

नेपालभाषा स्नातकोत्तर ब्वनेत क्वय्बिया विषयस स्नातक वा त्रिभुवन विश्वविद्यालयं मान्यता ब्यूगु विश्वविद्यालयं स्नातक वा स्नातक सरह पास जूपिं विद्यार्थी योग्य जुइ -

१. स्नातक तर्गिनय् मूल वा सहायक विषय नेपालभाषा कया: पास जूपिं
२. न्ह्यागुं विषयस स्नातक वा उगु सरहया शैक्षिक स्तरय् उत्तीर्ण जूपिं विद्यार्थीपिं नेपालभाषा स्नातकोत्तर प्रवेश परीक्षाय् पास याना: भर्ना जुइफु ।
३. गुगुं मेगु विषयय् स्नातकोत्तर पासजूपिं थुपिं विद्यार्थीपिनि नेपालभाषा सम्बन्धी भर्ना जुइत मा:गु ज्ञानया जाँच प्रवेश परीक्षां जुइ । भाषा साहित्य सम्बन्धी स्तरगत योग्यता स्नातक तर्गिनय् ब्वनीगु अनिवार्य भाषा विषय (अंग्रेजी, नेपाली) पाखें दय्धुंकीगु ताय्की ।

३. परीक्षा व्यवस्था

त्रिभुवन विश्वविद्यालयया परीक्षा नियम व नेपालभाषा विषय समितिं क्वःछ्यूकथं नेपालभाषा स्नातकोतरया परीक्षा सम्बन्धी व्यवस्था क्वय् बियाकथं जुइ -

१. दँय् छकः यानाः निदँय् निकः परीक्षा जुइ । परीक्षा सम्मिलित जुइत ७०% हाजिरी दय्मा ।
२. भर्ना जुयाः न्हापांगु दँय् न्यागू मध्ये म्होनिं छगू विषय पास जूपिं जक निगूगु दँय् भर्ना काइ, उकथं पास मजूपिं वा जाँच मब्यूपिसं हाकनं न्हापांगु दँय् हे ब्वनेमाः ।
३. भर्ना जुयाः स्वकःतक मौका परीक्षाया अवसर बीगु प्रावधान त्रिभुवन विश्वविद्यालयया नियमानुसार जुइ ।
४. पूर्णाङ्क १०० स उत्तीर्णाङ्क ४० जुइ, पूर्णाङ्क ५० स २० जुइ । कार्यक्रमय् पूर्णाङ्क ५०/५० धकाः क्यना तःगुली ब्यागलं ब्यागलं २०।२० ल्याः प्राप्त याय्माः ।
५. प्राइभेट विद्यार्थी १०० ल्याःया अनुसन्धान-प्रबन्ध व ५० ल्याःया प्रतिवेदन तथा लघु अनुसन्धान- प्रबन्ध विभागनाप स्वापु तयाः उगु पत्र च्वय्माः, २० ल्याःया प्रतिवेदन वा अनुसन्धान-पत्र च्वय्माः । उकिया पलिसा २० ल्याःया परीक्षायात हे १०० ल्याः ल्याखं मूल्याङ्कन जुइ । १०० वा ५० ल्याःया अनुसन्धान-प्रबन्ध विशेषज्ञपाखें परीक्षा याकेगु व मौखिक परीक्षा समेत याकेगु जुइ ।
६. परीक्षाय् श्रेणी विभाजन थुगु कथं जुईः

७५%	वा अप्पो -	विशिष्ट श्रेणी
६०%	वा अप्पो -	प्रथम श्रेणी
५०%	वा अप्पो -	द्वितीय श्रेणी
४०%	वा अप्पो -	तृतीय श्रेणी

४. कार्यक्रम

१. थ्व निदँया पाठ्यक्रम खः । थुकी न्हापांगु दँय् पत्र १-५ व निगूगु दँय् पत्र ६-१० ब्वकेगु जुइ ।
२. थ्व पाठ्यक्रमय् विषय क्वय् बियाकथं ब्वथलातःगु दु ।
 - (१) अनिवार्य (भाषा-साहित्य विषयक अध्ययन)
पत्र १-७
 - (२) ऐच्छिक (विविध विशिष्टीकरण अध्ययन)
पत्र ८-१०

ऐच्छिक विषययात क्वय् वियाकथं व्वथलातःगु दु -

(१) अनुसन्धान-प्रबन्ध अथवा विशिष्ट अध्ययन

[(क) पुलांगु नेपालभाषा प्याखं (ख) नेपालभाषाया भाषिका (ग) नेवाः लोक साहित्य]

(२) अन्तरविषयक अध्ययन

[(क) नेपालमण्डलया इतिहास (ख) नेवाः संस्कृति]

(३) कार्यमूलकविषयक अध्ययन

[(क) पत्रकारिता (ख) अभिलेखविज्ञान]

३. ध्व कार्यकमया वार्षिक पाठ्यक्रम, उकिया अंकभार व पाठ्यभार क्वय्विया कथं जुइ -

न्हापांगु दँ (प्रथम वर्ष)
(पत्र १-५ न्यागुलिं अनिवार्य)

पत्र	संकेत ल्याः	शीर्षक	अंकभार
I	NB.501	सामान्य भाषाविज्ञान	१००
II	NB.502	समालोचना	१००
III	NB.503	पुलांगु साहित्य व नेपाललिपि (अध्ययन ८०, आलेखन २०)	१००
IV	NB.504	काव्य साहित्य	१००
V	NB.505	गद्य साहित्य	१००

निगूगु दँ (द्वितीय वर्ष)
(पत्र ६-७ अनिवार्य, ८-१० ऐच्छिक)

VI	NB.506	अनुसन्धान विधि व नेपालभाषा अध्ययन (अ) अनुसन्धान विधि..... ५० (आ) नेपालभाषा अध्ययन..... ५०	१००
VII	साहित्यया इतिहास		
	NB.507-1	नेपालभाषा साहित्यया इतिहास ५०	१००
	NB.507-2A	पाश्चात्य साहित्यया इतिहास ५०	
NB.507-2B	अथवा (आ) संस्कृत साहित्यया इतिहास ५०		
VIII	NB.508-1	अनुसन्धान प्रबन्ध	१००
	NB.508-2	पुलांगु नेपालभाषा प्याखं	
	NB.508-3	नेपालभाषा भाषिका (अध्ययन व प्रतिवेदन) (अ) भाषिका अध्ययन..... ५० (आ) क्षेत्रकार्य प्रतिवेदन..... ५०	
	NB.508-4	नेवाः लोकसाहित्य (अध्ययन ८०, प्रतिवेदन २०)	
IX	NB.509-1	नेपालमण्डलया इतिहास	१००
	NB.509-2	नेवाः संस्कृति	
X	NB.510-1	पत्रकारिता (अध्ययन ८०, प्रतिवेदन २०)	१००
	NB.510-2	अभिलेखविज्ञान (अध्ययन व सम्पादन) (अ) अभिलेखविज्ञान अध्ययन ५० (आ) अभिलेख-सम्पादन) ५०	

४. नेपालभाषा एम.ए. उत्तीर्ण जुइधुंकूपिसं थुगु पाठ्यक्रमय् न्हापा स्वयां पाःगु अन्तरविषय व कार्यमूलक अथवा न्हापा मब्बंगु गुगुं विषय ब्वने न्ह्याःसा इमिसं त्रि.वि. नियमानुसार थःमहं मब्बंगु विषय ब्वनेफु ।

सामान्य भाषाविज्ञान
(अनिवार्य)

NB. 501

न्हापांगु पत्र
पूल्या: १००
कक्षाभार: १५०

तातुना

भाषाविज्ञानया सामान्य परिचय बिया:लि सम्बन्धित विद्यार्थीपिन्त भाषावैज्ञानिक अध्ययन अनुसन्धानरिखे मन क्वसाय्केगु थुगु पाठ्यांशया खास उद्देश्य ख: ।

पाठ्य विवरण

ध्व पाठ्यांशयात मूल रूपय् निब्वय् ब्वथला: त:सां विषययागु प्रकृति स्वया: न्हापांगु ब्वय् स्वया: निगूगुली पाठ्यभार अप्व: दु ।

एकाइ

कक्षाभार

I परिचयात्मक अध्ययन (३० न्वचु) ३०

१.१. भाषा व भाषाविज्ञान

१.२. भाषाविज्ञान व समाज-सामाजिक भाषिका

१.३. भाषाविज्ञान व भूगोल-भौगोलिक भाषिका

१.४ भाषाविज्ञान व इतिहास-ऐतिहासिक भाषाविज्ञान

१.४.१. भाषाविज्ञानया चीहाकलं इतिहास

१.४.२. संसारया भाय् खलकय् चीन सँय्भाय् खल:या थाय् व नेपालभाषाया वलिसे सहजातीय सम्बन्ध

१.५. भाषाविज्ञान व मनोविज्ञान-मनोवैज्ञानिक भाषाविज्ञान

१.६. भाषावैज्ञानिक अध्ययनया मू कच्चा

१.६.१. कालकमिक अध्ययन

१.६.२. समकालिक अध्ययन

II वर्णनात्मक भाषाविज्ञान १२०

२.१ वर्णविज्ञान (३० न्वचु)

२.१.१ ध्वनि व वर्णया स्वापु

२.१.२ ध्वनि अवयव व इमिज्या

२.१.३ सास:या स: पिथेनेगु ज्या

२.१.४ वर्णया ब्वथला (थाय् व पह कथं)

२.१.५ ध्वनिगुण (मात्रा, बलाघात, सुराघात, सुरलहर)

२.१.६ ध्वनि परिवर्तन

२.१.७ आलेखन-ध्वनिताटिवक व वार्णिक

२.१.८ अन्तर्राष्ट्रिय ध्वन्यात्मक लिपि (IPA)

२.२ रूप सन्धि व उकिया परिवर्तन (१० न्वचु)

२.३ रूपविज्ञान (३० न्वचु)

२.३.१ रूपया परिभाषा

- २.३.२ रुपायन व व्युत्पादनया भेद
 २.३.३ संज्ञा व क्रिया रुपायन
 २.३.४ व्युत्पादन प्रणाली
 २.३.५ वाक्भाग / पदभेद (तःधंगु व चीधंगु)
 २.३.६ ल्याःग्वः
 २.३.७ ताजिग्वः
 २.४ अर्थविज्ञान (२० न्वचु)
 २.४.१ शब्द व अर्थया स्वापु
 २.४.२ अर्थया विश्लेषण (सामान्य, लाक्षणिक व व्याकरणिक)
 २.४.३ अर्थ परिवर्तनया कारण व दिशा
 २.५ वाक्यविज्ञान (३० न्वचु)
 २.५.१ खँग्वःया भ्वःछुना
 २.५.२ संघटक तत्व (Constituent element)
 (क) सत्तीगु व क्वचाइगु संघटक (Immediate & Ultimate Constituents)
 (ख) अन्तर्केन्द्रिक व बहिर्केन्द्रिक संघटक (Indocentric & Exocentric Constituents)
 (ग) खँपु संघटक (Sentence Constituent)
 २.५.३ खँपुया प्रकार व रूपान्तरण प्रक्रिया
 २.५.४ वाक्य विश्लेषण (प्रजनन-रूपान्तरण व्याकरण कथं)
 २.५.५ अन्विति व शासन

गुहालि ज्वलं

- १) कंसाकार, तेजरत्न - नेपालभाषा व भाषाविज्ञान । यैः देगः म्हिचासफू ने.सं. ११०२ ।
- २) जोशी, सुन्दरकृष्ण - नेपालभाषया भाषा वैज्ञानिक व्याकरण । यैः लाकौ. पथना ने.सं. १११२ ।
- ३) पोखरेल, माधव
 (क) ध्वनिविज्ञानको इतिहास
 (ख) वर्णविज्ञानको इतिहास । प्रज्ञा ८३ (क) यैः नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान वि.सं. २०५३: ४६ - ६३
 (ग) औच्चारिक ध्वनिविज्ञान : ध्वनि अवयन र कार्य प्रज्ञा ८३ (ख) यैः नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान वि.सं. २०५३ : ३८ - ६७ ।
- ४) बन्धु, चूडामणि - भाषाविज्ञान । काठमाडौं : ने.रा.प्र.प्र. वि.सं. २०३० ।
५. Bhaskararao, P - *Practicle Phonetics* , Poona : Deccan Callege 1972 .
6. Gleason, Jr H.A. -*An Introdction to Descriptine Linguistics* . New Delhi : Oxford and IBH Publications . Co , 1974 .

7. Hale , Austin - "*Person Markers , Finite Conjunct & Disjunct Verb forms in Newari* " In S.A. Wurm (ed) PL (A) No. 53 pp 95-106 1980 .
8. Kansakar , T.R. -*Newari Language & Linguistics: A Conspectus*. CNS 8.2 : 1-18 1981
9. Konow , Sten - *The Tibeto - Burman Family . Linguistic Survey of India* , Vol. III, Part I 1909 . PP 214-226, 255-271.
10. Lehmann , Winferd P. - *Historical Linguistics : An Introduction* . New. Delhi : Oxford & IBH Publishing House 1963 .

समालोचना
(अनिवार्य)

NB. 502

निगूगु पत्र
पूल्या: १००
कक्षाभार: १५०

तातुना

ध्व पाठ्यक्रमं नेपालभाषाया समालोचना, पाश्चात्य समालोचना व संस्कृत काव्यशास्त्रया सामान्य ज्ञान दय्केगु जुइ । नापं तुं नेपालभाषाया संस्कृतसाहित्यया आचार्यपिं व पश्चिमी देशया नांदपिं समालोचकपिनि समालोचना-पद्धति, समालोचना-सम्बन्धी विचार व अमिगु योगदानबारे सामान्य ज्ञान दय्केगु जुइ । साहित्य-सम्बन्धी विभिन्न सिद्धान्तया परिचय दय्का: साहित्यिक कृतिया समालोचना सम्बन्धी सैद्धान्तिक व प्रायोगिक ज्ञान दय्केगु नं जुइ ।

पाठ्य विवरण

ध्व पाठ्यक्रमय् क्वय् बिया ब्वथलाकथं मू मू एकाइया विषय ब्वकेगु जुइ -

एकाइ

कक्षाभार

I

नेपालभाषा समालोचना

४५

- अ) नेपालभाषा समालोचना पिदंगुया पृष्ठभूमि व प्रारम्भिक विकास
- आ) संस्कृत शास्त्रीय प्रवाह (रत्नध्वज जोशी) ; पाश्चात्य समालोचनाया प्रवाह (माधवलाल कर्माचार्य, माणिकलाल श्रेष्ठ व कमलप्रकाश मल्ल)
- इ) साहित्यिक पत्रिका (धर्मोदय, नेपाल, भी, सितु,) पाखें नेपालभाषा समालोचनाय् योगदान ।
- ई) उच्च शिक्षाय् नेपालभाषा प्राध्यापन तयेधुंका वःगु ह्युपाः (आशाराम शाक्य, भुलेन्द्रमान प्रधान, सुन्दरकृष्ण जोशी, जनकलाल वैद्य, नर्मदेश्वरमान प्रधान आदिपिनि योगदान)
- उ) नेपालभाषा समालोचना-साहित्यय् प्रगतिवादी दृष्टिकोणया विकास (कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, माणिकलाल श्रेष्ठ, पूर्ण वैद्य, इन्द्र माली आदि)
- ऊ) नेपालभाषाया विशिष्ट समालोचकपिनि समालोचना पद्धति व योगदान (रत्नध्वज जोशी, माधवलाल कर्माचार्य, माणिकलाल श्रेष्ठ, कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, कमलप्रकाश मल्ल जनकलाल वैद्य व नर्मदेश्वरमान प्रधान)
- ए) नेपालभाषा समालोचनाया वर्तमान स्थितिया सामान्य

परिचय

II

पाश्चात्य समालोचना

४५

- अ) समालोचना साहित्यया प्रारम्भिक विकासय् अरिष्टोटल व वया कृति प्वेतिक्स्या देन । अरिष्टोटलया मिमेसिस (अनुकरण) सिद्धान्त, प्लातोया मिमेसिसनाप उकिया भेद । ट्रासदीया संरचना, त्रासदी नाटकया नायक व मेपिं पात्रपिं । त्रासदीइ क्थाथार्सिस । त्रासदी व एपिकया भेद । त्रासदी व कामदीया भेद ।
- आ) लोन्जिनस् व 'सब्लाइम' बारे धयागु कृति
- इ) कलरिजया कल्पना सिद्धान्त, निगू प्रकारया कल्पना
- ई) कोचेया अभिव्यञ्जनवाद व साहित्य कला सम्बन्धी धारणा
- उ) आइ.ए. रिचार्डसया मूल्य सिद्धान्त व सम्प्रेषण सिद्धान्त
- ऊ) टी.एस. इलियटया कविता सम्बन्धी धरणा
- ए) साहित्य व समालोचनाय् प्रतीकवाद, यथार्थवाद व प्रकृतिवादया सामान्यपरिचय
- ऐ) साहित्य सम्बन्धी मार्क्सवादी दृष्टिकोण व प्रगतिवादी आन्दोलन

III

संस्कृत काव्यशास्त्र

३८

- अ) काव्य परिचय - काव्यया स्वरूप, काव्य हेतु, काव्य प्रयोजन, काव्य दोष व काव्य गुण, काव्यया भेद श्रव्य काव्य व दृश्य काव्य)
- आ) श्रव्य काव्य - मुक्तक व प्रबन्ध काव्य, मुक्तकया लक्षण व तत्त्व, प्रबन्ध काव्यया परिभाषा व प्रकार, महाकाव्यया लक्षण व तत्त्व, खण्ड काव्यया लक्षण व तत्त्व
- इ) दृश्य काव्य - रूपकया भेद, नाटकया परिभाषा व मूल तत्त्व (वस्तु, नेता, रस), नाटकया कथा वस्तु, कथा विन्यास, पात्र (नायक नायिका व मेपिं पात्रपिं), नाटक व रसया स्वापु
- ई) रस-रस परिचय, रस अवयव, रस निष्पत्ति प्रक्रिया, साधारणीकरण, रस प्रकार
- उ) ध्वनि - ध्वनिया अर्थ परिचय, ध्वनिवाद (शब्द व शब्दशक्ति), ध्वनि वर्गीकरण (रस ध्वनि, वस्तु ध्वनि, अलङ्कार ध्वनि)
- ऊ) अलङ्कार - अलङ्कारया अर्थ परिचय, अलङ्कारया वर्गीकरण (शब्दालङ्कार, अर्थालङ्कार, उभयालङ्कार), धीधी अलङ्कार

- ए) रीति - रीतिया अर्थ परिचय, रीतिया प्रादेशिक धारणा (वैदर्भी, पाञ्चाली व गौडी), रीतिया गुणाश्रित धारणा (माधुर्य, ओज, प्रसाद), रीति व शैली
- ऐ) वक्रोक्ति - वक्रोक्तिया अर्थ परिचय, वक्रोक्तिया भेद, वक्रोक्तिवाद व अलङ्कार वादया भेद
- ओ) औचित्य - औचित्यया अर्थ परिचय, औचित्यवादय् भाववाद व शिल्पवादया समन्वय

IV

साहित्य-सम्बन्धी विभिन्न सिद्धान्त

२२

- अ) मनोवैज्ञानिक आलोचना सिद्धान्त सिग्मण्ड फ्रायड, एडलर युंग (Jung)
- आ) मिथकीय आलोचना (Mythical criticism) सिद्धान्त - जेम्स् जर्ज फ्रेज र कार्ल गुस्ताव युंग
- इ) रूपवाद (Formalism) सिद्धान्त - रोमन् जाकोब्सन्
- ई) संरचनावाद (Structuralism) सिद्धान्त-सोसूर (Soussure), लेवि स्ट्रुस, रोलां बार्थ (Roland Barths)
- उ) नारीवादी समालोचना (Feminist criticism) सिद्धान्त-सिमों द बुभे (Simon de Beauvoir) केट् मिल्लेटस् (Kate Millets)
- ऊ) पाठक अभिमुख (Readers Response) आलोचना सिद्धान्त

पाठ्य सफू

- (१) अरिष्टोटल - प्वेटिक्स् (Poetics)
- (२) श्रेष्ठ, माणिकलाल - समालोचनाया सिद्धान्त, । यै: च्वसापासा ने.सं. १०८८ ।
- (३) उपाध्याय, केशवप्रसाद - पूर्वीय काव्य सिद्धान्त, । कीर्तिपुर: पाठ्यक्रम विकास केन्द्र ।
- (४) सिग्देल, सोमनाथ - साहित्य प्रदीप । विराटनगर: पुस्तक संसार, वि.सं. २०२८ ।

गुहालि ज्वलं

१. थापा हिमांशु - साहित्य परिचय । काठमाडौं : साभा प्रकाशन ।
२. प्रधान, नर्मदेश्वरमान- स्वंगःगु मिखा । नसना सेरिज २ । यै: नसना पब्लिकेशन, १९९९ ।
३. माली, इन्द्र - "नेपालभाषा समालोचना व समालोचकपि" । पलिस्था, ७ (१९९९), पौ ३९-४९ ।

४. Abrams M.H.- *A Glossary of Literary Terms*, Bangalore : Prism Books, 1993.
५. Jefferson, Ann and David Robey (ed.) - *Modern Literary Theory : A comparative Introduction*. London : B. T. Batsford, 1986.
६. Selden, Raman - *A Reader's Guide to Contemporary Literary Theory*. London : Harvester Wheatshort, 1989.
७. Scholes, et al: - *Elements of Literature*. London : OUP, 1971.

पुलांगु साहित्य व नेपाललिपि
(अनिवार्य)

NB. 503

स्वंगूगु पत्र

पूल्या: १००

(लिखित परीक्षा ८० आलेखन २०)

कक्षाभार: १५०

(अ) पुलांगु साहित्य

तातुना

ध्व पाठ्यक्रमया मू तातुना नेपालभाषाया पुलांगु साहित्यया शुरुया अवस्था व उकिया विकास कम कथं थीथी विषयया थीथी इलय्या साहित्यया स्वरूप म्हसीका: अध्ययन याय्गु जुइ । उकिया लागि नेपालभाषाया दसुया रूपय् पुलांगु साहित्यया छुंछुं पाठ्य ज्वलं ब्वना: उकिया बारे नं ज्ञान दय्केगु जुइ ।

एकाइ

कक्षाभार

I साहित्यया पृष्ठभूमि

१५

(क) लिखतपत्र ने.स. ५३३ (पूर्णिमा ९४)या लिखतपत्र

(ख) उत्कीर्णपत्र ने.सं. ६१४ या यक्षेश्वर (स्वप)या सिज:पौ

(ग) ग्रन्थ अभिलेख

(अ) हरमेखला (ने.सं.४९४, ३० श्लोक, पत्र १-६
तकजक)

(आ) नारद संहिता (ने.सं.५००, न्यायविकासिनी, व्यवहार
व तप्तमाष प्रकरण, पत्र १२८ ख- १४२ क)

II पुलांगु काव्य

२०

(क) ने.सं. ६९० दशकया यल तिभयजुजुपिनिबारेया मे (काव्य) ।

(ख) अष्ट नायिका गीत (ने.सं.७९२ नेपालभाषा गीत-
जगच्चन्द्र)

(ग) जगत्केशरीया चण्डेश्वरी स्तोत्र (ने.सं. ७९८)

(घ) लोकचरित गीत (ने.सं. ८६४)

(ङ) चरपतिपाद स्तोत्र - अमृतानन्द वन्द्य (अनु.) ।

III पुलांगु प्याखं

२०

(क) मूलदेवशशिदेव (ने.सं. ७९२ न्ह्यो)- जगत्प्रकाश मल्ला

(ख) रत्नेश्वर प्रादुभाव (ने.सं.८८०)- जयप्रकाश मल्ल ।

(ग) मदनचरित (मितिमदु)- रणजित मल्ल ।

IV पुलांगु बाखं

२०

(क) हितोपदेश (मित्रलाभ जक / ने.सं. (६) ९१)

(ख) स्वस्थानी (ने.सं. ७२३)

(ग) वेताल पंचविंशति (बाखं १-५) (ने.सं. ८१५)

पाठ्य सफू व च्वसु

१. ने.सं. ५३३ पौष शुक्ल तृतीयाया लिखतपत्र "ताडपत्रमा लेखिएका, विक्रमको पन्ध्रौं शताब्दीभित्रको, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएको ७५ वटा लिखतपत्र"- महेशराज पन्त । पूर्णिमा, ९४ (२०५५ आषढ), पृ. ४ ।
२. "यक्षेश्वर-मन्दिर" -भोलानाथ पौडेल । पूर्णिमा, ५ (२०२२ वैशाख), "दोस्रो अभिलेख", पृ. १९-२१
३. हरमेखला (ने.सं. ४९४)- केशर पुस्तकालय दराज नं. ६०, माइकोफिल्म रील नं. सी १०६/५
४. नारद संहिता (ने.सं. ५००) राष्ट्रिय अभिलेखालय, १-१२३१, माइकोफिल्म एम.एल. २९ । न्याय विकासिनी - शान्तहर्ष वज्राचार्य (सं.) यं: नेपालभाषा परिषद्, ने.सं. ११०७, व्यवहार व तत्पमाष प्रकरण, पौ.१०४-११६ ।
५. "प्यसः दं मयाक पुलांगु लोकगीत"- ठाकुरलाल मानन्धर । भ्री, १७० (१०९७ कौला), पौ १-२ ।
माइकोफिल्म ल्या: ई २९५/२६ ए ।
६. "अष्टनायिका गीत"- नेपालभाषा गीत -जगत्चन्द्र । राष्ट्रिय अभिलेखालय, १-३३६, माइकोफिल्म ल्या: बी २२८/२६, मेपु ४९२-४९९ ।
७. "श्री चण्डेश्वरी स्तोत्र" । वर्णवज्र वज्राचार्य - श्री चन्देश्वरीको कथा । भ्वंतः स्वयं, पृ १-६ (उत्तरखण्ड) ।
८. लोकचरित्रगीत - आशा सफूकुथि, । साम्ये ०४ ।
९. चरपतिपाद स्तोत्र । चित्तधर हृदय (मुंम्ह) नेपालभाषा साहित्यया जातः । कन्तिपुर : नेभाप,
ने.सं. १०९१, पौ १६१-१६३ ।
१०. Jagat Prakash Mallas Muladevsasidevavyakhyananatak-Horst Brinkhaus (ed.) Stuttgart : Franz Steiner baden G, 1987 .
११. रत्नेश्वर प्रादुर्भाव-जयप्रकाश मल्ल । प्रेमबहादुर कंसाकार (सं.) यं : च्वसापासा, ने.सं. १०८४ ।
१२. जुजु रणजित मल्लया 'मदनचरित्र' -शान्तहर्ष वज्राचार्य (सं.) । यं: विमला वज्राचार्य ने.सं. ११०३ ।

१३. "नेपालभाषाया न्हापांगु प्यसःति दँ न्ह्योया स्वस्थानी" काशीनाथ तमोट ।
देश्यमरु भ्याः, १ : २-१४ (१९९४ पोहेला १५ - चौला १०), पौ ४ (स्तम्भ) ।
१४. हितोपदेश (मित्रलाभ)- नेपालभाषाया छगू हितोपदेश व उकिया
विश्लेषनात्मक अध्ययन ज्वाला स्थापित, १९०९ (अनुसन्धान-- प्रबन्ध)
१५. वेताल पञ्चविंशतिका (बाखं १-५) आशा सफूकुथि, नेवा ३४, पत्र १-४३
गुहालि ज्वलं
१. कायस्थ, छत्रबहादुर (मुंम्ह)- यल ओकुबाहाः महाबुद्धया बौद्ध पं. कवि
अमृतानन्द शाक्यया म्येमुना । यलः ज्ञानेन्द्रबहादुर कायस्थ, १९९२ ।
२. तमोट, काशीनाथ - "स्वस्थानी व्रतकथा परम्परा : एक सिंहावलोकन" ।
मधुपर्क, २३:९: २६० (२०४७ माघ), पृ. ५ - १६ ।
३. श्रेष्ठ, देविचन्द्र - "नेपालभा लिखतपत्रहरुको परम्परा" । कानून
विवरणिका, ६० (२०५०), पौ ३० - ४० ।
४. भट्टराई, कृष्णप्रसाद - हरमेखला (पूर्वखण्ड) । काष्ठमण्डप : नेपाल राष्ट्रिय
अभिलेखालय, वि.सं. २०२९ ।
५. वज्राचार्य, शान्तहर्ष (सं.)- मल्ल कालया मुक्क नेपालभाषा नाटकया
धलः पौ । येँ: विमला वज्राचार्य ने.सं. १९०५ ।
६. वज्राचार्य, चुन्दा - नेपालभाषा नाटक साहित्यया इतिहास छगू अध्ययन ।
त्रि.वि. शिक्षाध्यक्ष कार्यालय, अनुसन्धान । महाशाखाय् न्ह्यलःगु अनुसन्धान
प्रतिवेदन, ने.सं. १९०९ (टङ्कित) ।
७. वैद्य, जनकलाल - "कवि जगच्चन्द्र र उनका केही गीतहरु" । अभिलेख,
१२ (२०५१) पृ. ९२ - ११५ । - "अमृतानन्द (९२०-९५१)" । रोलम्ब, १३:४
(अक्टोवर - डिसेम्बर), पृ. १-६ ।
८. मल्ल, कमलप्रकाश (न्ह्यब्वःम्ह)- "पुलांगु छपु म्ये " । सितु, ६७ (१९०५
कछला-थिला), पौ १-२; ६८ (पोहेला-सिला), पौ १-२ ।
९. शाक्य, हेमराज - करुणामय श्री बुडगमलोकेश्वरया जात्रा व गुठी
सम्बन्धी छगू महत्वपूर्ण शिलापत्रया भाषानुवाद । ललितपुर : धर्मरत्न
शिल्पकार, ने.सं. १९९२ ।
१०. Malla, Kamal P. - *Classical Newari Literature : A Sketch*. Kathmandu :
Educational Enterprise, 1982 .

(आ) नेपाललिपि

तातुना

थ्व पाठ्यक्रम नेपाललिपिं (प्रचलित, भुजिम्बः, रञ्जना) च्वयातःगु छुं नं अभिलेख ब्वने / च्वये फय्केगु जुइ । थुकिया ज्ञानं अभिलेख सम्बन्धी ज्या जुइगु थाय् लजगाः याय् फय्की / थुकिं लेखन-प्रणाली सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं ऐतिहासिक ज्ञान बिइ ।

पाठ्य विवरण

थ्व पाठ्यया मू मू एकाइ व कचा एकाइ क्वय् बिया कथं जुइ ।

एकाइ

कक्षाभार

I

लेखन प्रणाली

१५

- (१) लिपि व नेपाललिपिया परिचय
- (२) नेपाललिपिया विकास व थीथी शैली
- (३) नेपाललिपिया पुनरुत्थान व संस्थागत विकास
- (४) लेखनवस्तु परिचय (ल्वँदैपौ, सिजःपौ, तालपौ आदि)

II

लिपिविज्ञान

१५

- (१) वर्णमाला-मांआखः बाआखः, लिपिब्व (Stroke) भवःलिपि, संलिपि (Allograph) चिनालिपि-माग्व हना Vowel Sequence बाग्वः चिना (Consonant Cluster)
- (२) लिपिआखः (Grapho-syllable)
- (३) ल्याःलिपि-दशमलवअङ्क, अक्षराङ्क, शब्दाङ्क

III

लिपि अभ्यास व आलेखन

३०

- (१) स्वंगू लिपि (रञ्जना, प्रचलित, भुजिम्बः) या अभ्यास याय्गु
- (२) स्वंगू लिपिया तुलानात्मक अध्ययन याय्गु ।

IV

आलेखन-सम्पादन

३०

पाठ्यांशय् दुथ्याःगु स्वंगू लिपि मध्य गुगुं छगू लिपिं च्वयां तःगु क्वय् बिया तःगु विषय मध्य छगूयात देवनागरी आलेखन यानाः उकिया लिधँसाय् लिपि सम्बन्धी खँ न्ह्यथनाः प्रतिवेदन च्वय्गु । विषयया ल्यज्या विभागया निर्देशन कथं ज्वी ।

- (१) लिखतपत्र (Document) (ताडपत्र, कागजपत्र), (५-१० पौ तक)
- (२) उत्कीर्ण अभिलेख (Inscription) (५-१० पौ तक)
- (३) अभिलेख ग्रन्थ (Manuscript) (१०-२० पौ तक)

पाठ्य सफू

- (१) हेमराज शाक्य -नेपाल लिपि संग्रह । यँ: मानदास सुगतदास, ने.सं.१०७७ ।
- (२) नेपाल लिपिगुथि-प्रचलित नेपाल लिपि वर्णमाला । यँ:, ने.सं. १११२ ।
- (३) लिपि थपू गुथि -रञ्जना लिपि वर्णमाला । यल, ने.सं. १११५ ।
४. अभ्यास ज्वलं
१. लिपि थपूगुथि, यलया लयपौ ' थपू '
२. नेपाल लिपि गुथि, यँया लिपिपौ ' पौभा: '
३. गोपालराज वंशावलीया प्रतिलिपि
४. करुणामय वुंगमलोकेश्वरया जात्रा व गुथिसम्बन्धी छगू महत्वपूर्ण शिलापत्रया भाषानुवाद - हेमराज शाक्य । यल :, धर्मरत्न शिल्पकार, ने.सं. १११२ ।
५. नेपाललिपि प्रकाश-हेमराज शाक्य । काठमाडौं : ने.रा.प्र.प्र., वि. सं. २०३० । यँ लगंवहा:या शिलापत्र (रञ्जना), पौ ३५-३६ ।
६. "ताडपत्रमा लेखिएका विक्रमको पन्धौंदेखि अठ्ठाहौं शताब्दीभित्रका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ७५ वटा लिखतपत्र"- महेशराज पन्त । पूर्णिमा, ९४ (२०५५ आषाढ), पृ. १-६० । संख्या ४ (ने.सं.५३३), १५ (ने.सं. ६७४) व २८ (ने.सं. ७२०) जक । (फोटोप्रति नेपालमण्डल अध्ययन केन्द्रस प्राप्त)
७. वेतालपंचविंशति (ने.सं. ८१५) । आशा सफूकुथि, नेवा ३४, पत्र १४३ ।
५. गुहालि ज्वलं
१. तमोट, काशीनाथ -"लिपि क्व:छिनाया प्यता ब:का"। थपू-१: ११ (१११८ यंलाख्व पारु), पौ १ ।
-"लिपि क्व:छिनाय् स्पर्शानुभूतिया भूमिका" । पासुका, ३ :१ (१११८ यंला) ३ - ५ ।
-"नेपालमा प्रचलित लिपिको परिचय" । मधुपर्क, २४ :७ (२०४८ मंसीर), पृ. ५-१२ ।
२. धर्माचार्य, धर्मादित्य-"नेपालभाषा व थ्वया साहित्य" । बुद्धधर्म व नेपालभाषा, १०४७ ।
३. स्थापित, ज्वाला-"नेपाललिपिया स्वंगू शैली छगू अध्ययन" । नेपालभाषा, नेपालभाषा (केन्द्रीय विभागया अनुसन्धानमूलक पत्रिका) ने.सं. १११९, पौ १४-१५ ।
-"नेपाललिपि विकास" । कुलां, १४ (१११९), पौ ।
४. शाक्य, हेमराज-नेपाललिपि प्रकाश । काठमाडौं: ने.रा.प्र.प्र., व.सं. २०३० ।

-लिपिविकास तालिका । पुनर्मुद्रण । यल: लिपि थपू गुथि, मितिमदु , ।

५. वज्राचार्य, मदनसेन-नेपाललिपि गुथि : हलज्वलं धल : । यल: लोक साहित्य परिषद्, ने.सं. ११०९ ।
६. राजवंशी, शंकरमान-नेपाली लिपि विकास । काठमाडौं : कैलास पब्लिकेशन, ई.१९७४ (कैलास २: १-२ पाखें पुनर्मुद्रित)
७. रेग्मी, दिनेशचन्द्र-पुरालेखन परिचय, नेपाल । काठमाडौं : सुशीला रेग्मी। वि.सं. २०४८ ।
८. सत्येन्द्र (डा.)-पाण्डुलिपिविज्ञान । जयपुर : राजस्थान हिन्दी ग्रन्थ, १९८९।
९. *A Report on the survey and study of Newari Script.* Presented by H.M.G. National Archives to Unesco under participant programme 1992 / 1993 in 1995, Kathmandu , Nepal .

काव्य साहित्य
(माध्यमिक तथा आधुनिक)
(अनिवार्य)

NB. 504

प्यंगूगु पत्र
पूल्या: १००
कक्षाभार: १५०

तातुना

नेपालभाषा साहित्यया माध्यमिक व आधुनिक काव्य पक्षया विकाश, विशेषता, थीथी प्रवृत्ति व सम्बन्धित कविपिनि देनया बोध याकेगु ।

पाठ्य विवरण

ध्व पाठ्यक्रमय् क्वय्बिया एकाइ - उपएकाइ दइ -

एकाइ

कक्षाभार
२५

I

प्रबन्धकाव्य

(क) महाकाव्य- सुगत-सौरभ -चित्तधर हृदय

(ख) खण्डकाव्य

सत्यसती - सिद्धिदास अमात्य

बभ्रुवाहन - चित्तधर हृदय

मन्त्र - गिरिजाप्रसाद जोशी

II

फुटकर : माध्यमिक

२५

पुलांगु मे मुना : सं. काशीनाथ तमोट

मेल्या: ७३१ - ७३३ हरिभक्त माथेमा

मेल्या: ७४३ - ७५० मानलाल मास्के

सज्जनहृदयाभरण-सिद्धिदास अमात्य

योगसुधा. योगवीरसिंह । (नेपालभाषा, मनया उद्गार, अहिंसा, धर्मसार, रानी मन्दीराया विलाप, प्रवासी पत्नीया वसन्त) ।

थुलिंचा. वैकुण्ठप्रसाद लाकौल । (वसन्तवाणी, सन्ध्या, क्यत्यंगु स्वांयात)

नेपाली विहार. सं. फत्तेबहादुर सिंह (१) स्त्री शिक्षा (२)

बांमलागु चाल-फत्तेबहादुर (१) राष्ट्रीय गान (२)

वर्षा (३) गंगु खुसी-सिद्धिचरण

III

फुटकर आधुनिक काव्य १

४०

हृदय कथा : चित्तधर हृदय । (संकट, भया:कापः, म्हपूजा, त्वंकि)

याक:मियाचा. चित्तधर हृदय । (हैयात, लेटर वकसायात, पुन्हिया समुन्द्र, याक:मिया चाः)

फूस्वां: सिद्धिचरण श्रेष्ठ । (तकुस्वां, फिगः, एकान्त, स्मृति,
पंगलः, सिद्धिचरण)

सीस्वां: सिद्धिचरण श्रेष्ठ । (वैत, मयोगु म्ये, प्रार्थना, नारी)

ख्वविं प्या:गु म्ये-केदारमान 'व्यथित' । (कविता कल्पलता,
सुपांय्यात, आश्वासन, धेंकाबाजि)

ख्वासः केदारमान 'व्यथित' । (सौवं उषां, वाफय,
पकनाजोया, त्येका च्वन्य, पुली द्युगु, सुचुक वसिर्वं)

ख्ववि: हरिकृष्ण श्रेष्ठ । (१) गथ्य जक याना न्ह्यो वेक्यगु
जिं, २) जीवन, ३) इखुंचा ।

लिसं: दुर्गालाल श्रेष्ठ । (१) सोतिपांय् (२) वनांच्वना (३)
लिसः मदुगु न्ह्यसः (४) जि सु ?

मुखूस्वां: नारायण देवी । (प्रेम, नारी जीवन, नारीयात,
शहीद) ।

प्रतिक्रिया: चित्तरञ्जन नेपाली । (१) विश्व शान्तिया नितिं
(२) मनू जुया: जन्म काय्मत्य (३) जिमि म्हयाय्या
मांयात (४) धरती सुनां पला: तै ।

IV फुटकर आधुनिक काव्य २

६०

गाजलं दा:गु चा: -सकलें दँ प्रकाशन, ख्वप । (श्यामसुन्दर
सैजु- मालती, वसन्तया; नुगपाय् सत्यभामा-अल्बम,
जिगु लं)

सरसु: पूर्णबहादुर वैद्य । (१) वर्तमान (२) न्हू सतकय् (३)
गोरखापत्र (४) जिगु लँ

ल:ल:ख: पूर्णबहादुर वैद्य । (ल्या: ८ ल: मात्र ल: ख:, ६०
न्हाय्कं, ७५ ल:यात न्हूगु तुति थ:हे दनी, ७६.
पलखया ल: गुलि)

हाबलासा: योगेन्द्र प्रधान, कविता ल्या: १,६,८,९,११,१४,१५ ।

विस्थापित जि जि मखु: आनन्द जोशी । (१) शहर छगू
अभिशप्त उपलब्धि मनूया (२) थ: दुनेया मनूया
संकेतय् (३) न्ह्या: वने मफुगु ल्हा: तु:ति
(४) जि ...जि मखु ।

जि जिगु वर्तमान: - बुद्ध साय्मि । (१) छंगु लाल माहेर
खुइब्यू जित: (२) मचा खयानं मांया सवा मथूम्ह
मचा: (३) शहीदया मिखाय् शहीद दिवस

जिन्दगी बँय् वा:गु हि चेतनाया मि -बुद्ध साय्मि । (१)
फाछाया जुइमखु बरु न्हुया वने लाश मांयागु थजु (२)
समुन्द्रया चिं ल: नुने फै मखु ।

आकाश पिया च्वनी-सुन्दर मधिकर्मि । (१) स्वर्ग (२) मन (

३) छंगु मसिइ (४) छजक दु ।

तनावंगु लागा-सुदन खुसः । (१) जः मदुगु सुख छगु
प्रतिक्रिया (२) असनय् न्याय् दुगु पाछै मखु जिन्दगी (३)
लः व थ

बिनाच्चंगु पहर- केशवमान शाक्य । (१) चिसवाः वःगु हि
(२) या नियोजन थज्यापिं चित्रकारतय्गु (३) जिगु त्वाः
(४) थ्व शहरय्

जि छगु नालिस भौं-प्रतिसरा साय्मि । (१) कवय् (२) जि
छगु नालिस भ्वं थौया अड्डाय् (३) तातुनागु आज्जु
तापाना वना च्वंगु सि (४) जीवन छता क्वाःघासा खः।

पाठ्य सफू

- १) हृदय, चित्तधर - सुगतसौरभ । कान्तिपुर : स्वयं, १०६९ (महाकाव्य) ।
- बभ्रुवाहन । कान्तिपुर ; १०६९ (खण्डकाव्य)-हृदयकथा । कान्तिपुरः
नेपालभाषा प्रकाशन समिति, १०६७ ।
- याकःमिया चा । कान्तिपुर : नेपालभाषा परिषद् १०७०
- २) अमात्य, सिद्धिदास-सज्जन हृदयभरण । निकः खुसिं । काठमाडौं :
वैकुण्ठप्रसाद लाकौल, विसं. २०२९ ।
- सत्यसती । काठमाडौं : नेपालभाषा विकास मण्डल, १०८३ (खण्डकाव्य) ।
- ३) जोशी, गिरिजाप्रसाद-मन्त्र । येँ: ल्याय्म्ह पुचः, ११०१ ।
- ४) तुलाधर, मानदास (मुंम्ह), काशीनाथ तमोट (सं.) -पुलांगु मे मुना ।
कान्तिपुरः नेपालभाषा परिषद् , १००१
- ५) योगवीरसिंह-योगसुधा । मुंम्ह चित्तधर हृदय । कान्तिपुरः नेभाप, १०७१ ।
- ६) लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद -थुलिंचा । निकः खुसि । काठमाडौं : तारा लाकौल,
११०२ ।
- ७) सिंह, फत्तेबहादुर (सं.) -नेपाली विहार । निकः खुसि । काठमाडौं : स्वयं ।
, १०९६ ।
- ८) श्रेष्ठ, सिद्धिचरण-फूस्वां । कान्तिपुर : चित्तधर उपासक, १०७० ।
- ९) व्यथित, केदारमान-ख्वबिं प्याःगु म्ये । काठमाडौं : स्वयं, वि.सं. २००४ ।
-छ्वास । कान्तिपुर : नेभाप, १०७३ ।
- १०) श्रेष्ठ, हरिकृष्ण-ख्वबि । कान्तिपुर : चित्तधर उपासक, १०७० ।
- ११) श्रेष्ठ, दुर्गालाल-लिसं । सं. कमलप्रकाश मल्ल । कान्तिपुर : मिला
प्रकाशन, १०८० ।
- १२) नारायणदेवी -मुखूस्वां । कान्तिपुर : धर्मोदय सभा, १०७८ ।
- १३) नेपाली, चित्तरञ्जन-प्रतिक्रिया । यलः श्रेष्ठ प्रकाशन, १०७८ ।

- १४) सकलें दँ प्रकाशन-गाजलंदाःगु चा । खपः सकलें दँ प्रकाशन, १०८६ ।
- १५) वैद्य, पूर्णबहादुर-सरासु । यें: पासामुना, १०८७ ।
-लः लः खः । खपः संयोजन गुधि, १११५ ।
- १६) प्रधान, योगेन्द्र -हाबलासा । खपः भी पुस्तकालय, १०९८ ।
- १७) जोशी, आनन्द -विस्थापित जि, जि मखु । यें: पासामुना, ११०० ।
- १८) साय्मि, बुद्ध -जि-जिगु वर्तमान । यलः श्रेष्ठ प्रकाशन, १०९४ ।
-जिन्दगी बँय् वाःगु हि, चेतनाया मि । यें: नेपालभाषा मिसा खलः,
१११७ ।
- १९) अधिकःमि, सुन्दर -आकाश पियाच्चनी । खपः विराट नेपालभाषा साहित्य
सम्मेलन गुधि, १११८ ।
- २०) खुसः, सुदन-तनावंगु लाग्गा । काठमाडौं : सुरभ, ११०५ ।
- २१) शाक्य, केशवमान-बिनाच्चंगु पहर । यें: ल्याय्म्ह पुचः, १०९६ ।
- २२) साय्मि, प्रतिसरा-जि छक् नालिस भ्वं । यें: दीपक मानन्धर, ११०६ ।
- गुहालि ज्वलं
- १) कर्माचार्य, माधवलाल -जिगु मिखय् साहित्यया छुं ।
खँ साहित्ययागु, साहित्यया खँ, ११०५ ।
- २) जोशी, रत्नध्वज (सं)-साहित्यया सुलचं । यें: नेपालभाषा परिषद्, १०७२ ।
- ३) जोशी, सुन्दरकृष्ण-"न्हू कविपिनि न्हू लपू" । सितु । यें: च्वसापासा ल्याः
३३ पौल्याः ३-९
- ४) प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह-पलाः चिं लिना । नेपालभाषा एकेदमी, ने.सं. १११६ ।
- ५) प्रधान, नर्मदेश्वर-सृजना । यें: सान्त्वना प्रकाशन, १०९६ ।
-स्वंगःगु मिखा । नसना सेरिज २ । यें: नसना पब्लिकेशन, १११९ ।
- ६) मल्ल, कमलप्रकाश (मुंक्क) -नःलि कविता छगू विवाद । यें: नेपालभाषा
प्रकाशन, १०८७ ।
-सिकःमिया स्वाने । यें: नेपालभाषा परिषद् ने.सं. १०९८ ।
- ७) माली, इन्द्र-पुलांकसि : न्हूगु दापु । यें: त्रिवेणी साहित्य प्रतिष्ठान, १११७ ।
- ८) वज्राचार्य, चन्द्रमान-'छवास' काव्यय् कवि 'व्यथित' । यें: नेपालभाषा
परिषद्, ११०७ ।
- ९) वैद्य, जनकलाल -"कथानक योजना सुगत सौरभवय्" । कुलां, ल्याः ७ ।
-"सुगत सौरभवय् महाकाव्यय् संस्कृति" । खेलुइता, ल्याः ४ पौ ३६-४६ ।
-सत्यसतीया विवेचना, । यें: च्वसापासा ने.सं. १०८७ ।
- १०) हृदय चित्तधर -भीगु साहित्य । यें: नेपालभाषा परिषद्, ११०२ ।

गद्य साहित्य
(माध्यमिक तथा आधुनिक)
(अनिवार्य)

NB. 505

न्यागूगु पत्र
पूल्या: १००
कक्षाभार: १५०

तातुना

थ्व पाठ्यक्रमय् नेपालभाषा साहित्यया माध्यमिक व आधुनिक कालया गद्य-साहित्यया विभिन्न विधा ब्वनेगु जुइ । थ्व पत्र ब्वना: नेपालभाषाया माध्यमिक कालया गद्य-साहित्यया सामान्य परिचय व विशिष्ट गद्य-लेखकपिनि साहित्यिक देनलिसे परिचित जुइगु व नेपालभाषाया आधुनिक गद्य साहित्यय् न्हू बाखं उपन्यास, निबन्ध व गद्य नाटकया क्रमिक विकास व स्थिति थुइकेगु नं खः ।

पाठ्य विवरण

थ्व पत्रय् क्वय् च्वयाकथं विभिन्न एकाइस ब्वथलातःगु ब्वने ज्वलं दइ -

एकाइ

कक्षाभार

I माध्यमिक कालया गद्य साहित्य

३०

(क) बाखं

१. भिक्षु सुदर्शन (सं.) -सिंहसार्थवाह व कवीरकुमारया बाखं ।
२. वज्राचार्य, निष्ठानन्द -ललितविस्तरया कुल परिशुद्ध (परिवर्तन) (३), अभिनिष्क्रमण (१५) व मारघर्षण (२९) जक ।
३. अमात्य, सिद्धिदास -शिवविलास ।

(ख) च्वखँ

धर्मादित्य धर्म आचार्य-नेपालभाषा व थ्वया साहित्य

(ग) प्याखं

योगवीर सिंह-शकुन्तला ।

II आधुनिक कालया गद्य साहित्य

१२

(क) विधा परिचय

(२० न्वचु)

विश्व साहित्यया लिसें नेपालभाषा साहित्यया सन्दर्भय् आधुनिक गद्यया विभिन्न प्रकार-न्हू बाखं (Short Story), निबन्ध, उपन्यास व नाटक (परम्परागत घटनामूलक नाटक व इब्सनवादी समस्या नाटक) या विधागत स्वरूप व विकास क्रमया सामान्य ज्ञान

(ख) न्हू बाखं

(२५ न्वचु)

१. हृदय, चित्तधर थाय्भु (संग्रह) या घोपालाः, सीलँ व कैलाशकूट भवन ।

२. श्रेष्ठ, पूर्णदास न्हूधा: (संग्रह) या मांयागु नुगः, जिनं ला मिसा खः व आफसो ।
३. कर्माचार्य, माधवलाल थःछें (संग्रह) या थःछें, इयरिड, व मास्टरसाहेब ।
४. पथिक, पूर्ण छपाःचित्र (संग्रह) या छपाःचित्र कलाकार व अन्धकार ।
५. कसा, हितकरवीर सिंह मिजला (संग्रह) या नमिं ग्वाःगु सर्गः, जिमि वैद्यबा व खसुं भुंगु थ्व जीवन ।
६. शाक्य, राजा कुचा कुचागु किपा (संग्रह) प्यंकुं लाःगु देय्मा, दछेंया कान्छा साहु, घःया दूत ।
७. श्रेष्ठ, भूषणप्रसाद धकिं दुने (संग्रह) या म्वानाच्वंगु बाखं, थःथम्हं म्हूगु गाः, व गन जि दु जिगु ई दु ।
८. राजवंशी, लक्ष्मण बुलुमि (संग्रह) या म्ह्याय्या किपाय् तक्यंगु मिखा, ग्वःफय् व बुलुमि ।
९. तुलाधर, सुवर्णकेशरी गुँच्व मूपुली (संग्रह) या अफिसं पिने लाःम्ह जि, निभाःवीवं गुँच्वय् पीम्ह मिसा, जिमचा ।

(ग) निबन्ध

(२५ न्वचु)

१. जोशी, रत्नध्वज	निबन्ध निपुचः
२. कंसाकार, प्रेमबहादुर	न्हू पुखू
३. उपासिका, मोतीलक्ष्मी	धौबजि (संग्रह) या निबन्ध
४. बज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न	स्वासिन्हः
५. तुलाधर, पद्मरत्न	बुलुमि

(घ) उपन्यास

(२५ न्वचु)

१. सायमि, धुस्वां	जि भ्वातिं जि सतः
२. श्रेष्ठाचार्य, ईश्वरानन्द	न्हाय्कं
३. यमि, धर्मरत्न	भृकृटी
४. नकःमि, रामशेखर	नसंफाःगु चा

(ङ) गद्य नाटक (पूधाः प्याखं, छधाः प्याखं व ख्यालः)

(२५ न्वचु)

१. भिक्षु सुदर्शन	अम्बपाली
२. श्रेष्ठाचार्य, ईश्वरानन्द	फिल्कृतिं
३. बासु शशि	भुमिं यंम्ह मनू
४. तुलाधर, पद्मरत्न	ख्याः बछि नी बछि
५. भुजु, दिनेश	बाया वंगु लंपु

पाठ्य सफू

- (१) सिंहसार्थबाह व कवीरकुमारया बाखं - भिक्षु सुदर्शन । यँ: च्वसापासा, ने.सं. १०८८ ।
- (२) ललितविस्तर - निष्ठानन्द बज्राचार्य । यँ: स्वयं, ने.सं. १०३४ (मूल) । (ललितविस्तर सूत्र-मीनबहादुर शाक्य (सं.), यल : युवक बौद्धमण्डल, ने.सं. १०९८ । पुर्नमुद्रित ई. १९९७, ताइवान ।)
- (३) सिद्धिदास थःगु मिखाय् व शिवविलास बाखं । कलकत्ता: नेपालभाषा साहित्य गोष्ठी, १०८७
- (४) धर्मादित्य धर्माचार्य व नेपालभाषा व थ्वया साहित्य -चित्तधर हृदय (सं.) कलकत्ता: नेपालभाषा साहित्य गोष्ठी , ने.सं. १०८४ ।
- (५) "शकुन्तला"-योगवीरसिंह । सुथ, २ (११०६), पौ ६५-७४ ।

आधुनिक गद्य साहित्य

- (६) थायभु - चित्तधर 'हृदय' । निक्व: खुसि । कन्तिपुर : हर्षरत्न तुलाधर, ने.सं. ११०१ ।
- (७) न्हूधा: - पूर्णदास श्रेष्ठ । कान्तिपुर : नेपालभाषा परिषद्, ने.सं. १०९२ ।
- (८) थःछ्वेय - माधवलाल कर्माचार्य । निक:खुसि । यँ: पासामुना, ने.सं. ११०३।
- (९) छपा:चित्र - पूर्ण 'पथिक' । निक:खुसि । यल : श्रेष्ठ प्रकाशन, ने.सं. ११०७।
- (१०) मिजला - हितकरवीरसिंह कंसाकार । यँ: लूज: प्रकाशन, यँ ने.सं. १०९० ।
- (११) कुचाकुचागु किपा: - राजा शाक्य । यँ: मंगलमान शाक्य, ने.सं. १०९०।
- (१२) धकिं दुने - भूषणप्रसाद श्रेष्ठ । यँ: ल्याय्म्ह पुच:, ने.सं. ११०४ ।
- (१३) बुलुमि - लक्ष्मण राजवंशी । यँ : लुमन्ति खल:, ने.सं. ११११ ।
- (१४) गुँच्च मूपुली - सुवर्णकेशरी तुलाधर । काठमाडौं : एच. अष्ट तुलाधर, ने.सं. १०९४ ।

निबन्ध

- (१६) निबन्ध निपुच: -रत्नध्वज जोशी । यँ : धर्मोदय सभा, ने.सं. १०७८ ।
- (१७) न्हूपुखू -प्रेमबहादुर कंसाकार । कान्तिपुर : च्वसापासा, ने.सं. १०७८ ।
- (१८) धौबजि -मोतिलक्ष्मी उपासिका । यँ ने.सं. १११८ ।
- (१९) स्वांसिन्ह -फणीन्द्ररत्न बज्राचार्य । कान्तिपुर : नेपालभाषा परिषद्, ने.सं. १०८० ।
- (२०) बुलुमि पद्मरत्न तुलाधर । निक:खुसि । यल: साहित्यया मूलूखा, ने.सं. ११०० ।

उपन्यास

- (२१) जि भ्वातिं जि सत: -धूस्वां साय्मि । यँ : ह:पा, गुथि, ने.सं. ११०० ।

- (२२) न्हायकं - ईश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य । यैः च्वसापासा, ने.सं. १०८५ ।
- (२३) भृकुटी - धर्मरत्न यमि । स्वकः खुसि । यैः च्वसापासा, ने.सं. १०९३ ।
- (२४) नसंफाःगु चा - रामशेखर नकःमि । यैः च्वसापासा, ने.सं. १०९३ ।
- प्याखं
- (२५) अम्बपाली- भिक्षु सुदर्शन । निकः खुसि । यैः हःपाःगुधि, ने.सं.
- (२६) फिल्कुति- ईश्वरानन्द श्रेष्ठचाचार्य । यैः सुधादेवी, ने.सं. १०९७ ।
- (२७) भूमिं यंम्ह मनू- वासु शशी । यैः च्वसापासा, वि.सं. २०४३ (ने.सं.११०६)
- (२८) ख्याः बद्धि नी बद्धि- पद्मरत्न तुलाधर । यैः नेपालील्लिपि गुधि, ने.सं. ११०४ ।
- (२९) बायावंगु लंपु- दिनेश भुजु । ख्वपः नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या गुधि, ने.सं. ११०३ ।

गुहालि ज्वलं

१. कर्माचार्य, माधवलाल - खँ साहित्ययागु, साहित्ययागु खँ । यैः घनश्याम राजकर्णिकार, ११०५ ।
२. चित्रकार, जगदीश - "ईश्वरानन्द न्हायकनय् भीगु ख्वाःपाः" । जः ५ (), पौ ।
३. तुलाधर, प्रेमशान्ति- "जिगु मिखाय् गद्यकार मोतिलक्ष्मी" । जः, १० (), पौ । ४. प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह - भीगु साहित्यय् बाखं (१०४७-१०७८) यैः देग : मिहचा सफू, १०९७ ।
५. मालि, इन्द - "नेपालभाषाका निबन्धकार निबन्ध परम्परा" । मधुपर्क, २५ : ४ ।
- "नेपालभाषाया छद्मःप्याखं छगू सिंहावलोकन" । पलेस्वां, ३ () पौ ६०-६६ ।
- न्हूपुखुलिइ कसागायु ख्वापा । यैः च्वसापासा, १०९१ ।
६. वैद्य, जनकलाल- "नेपालभाषाया बाखं घाः" । भिंतुना, १० (१११९), पौ १-५ ।
- "नेपालभाषा नाटकया प्रवाह" । नेपाल (रजतजयन्ति ल्याः), १०९४, पौ ३७-४२ ।
७. वज्राचार्य, चन्द्रमान-सिर्जनाया विवेचना_ । किपू : जनचेतना प्रकाशन, १११७ ।
८. श्रेष्ठाचार्य, ईश्वरानन्द - इमानन्द । यैः जुजुस्वां प्रकाशन, १०९१ ।
९. सायमि, भरत (मुंम्ह) - बाखं-समालोचना । कान्तिपुर : पल्पसा साहित्य ख्यः, १०९५ ।

निगूगु दँ (व्दितीय वर्ष)
(पत्र ६-७ अनिवार्य, ८-१० ऐच्छिक)

VI	NB.506	अनुसन्धान विधि व नेपालभाषा अध्ययन (अ) अनुसन्धान विधि..... ५० (आ) नेपालभाषा अध्ययन..... ५०	१००
VII	साहित्यया इतिहास		
	NB.507-1	नेपालभाषा साहित्यया इतिहास ५०	१००
	NB.507-2A	पाश्चात्य साहित्यया इतिहास ५०	
NB.507-2B	अथवा (आ) संस्कृत साहित्यया इतिहास ५०		
VIII	NB.508-1	अनुसन्धान प्रबन्ध	१००
	NB.508-2	पुलांगु नेपालभाषा प्याखं	
	NB.508-3	नेपालभाषा भाषिका (अध्ययन व प्रतिवेदन) (अ) भाषिका अध्ययन..... ५० (आ) क्षेत्रकार्य प्रतिवेदन..... ५०	
	NB.508-4	नेवा: लोकसाहित्य (अध्ययन ८०, प्रतिवेदन २०)	
IX	NB.509-1	नेपालमण्डलया इतिहास	१००
	NB.509-2	नेवा: संस्कृति	
X	NB.510-1	पत्रकारिता (अध्ययन ८०, प्रतिवेदन २०)	१००
	NB.510-2	अभिलेखविज्ञान (अध्ययन व सम्पादन) (अ) अभिलेखविज्ञान अध्ययन ५० (आ) अभिलेख-सम्पादन) ५०	

अनुसन्धान-विधि व नेपालभाषा अध्ययन

(अ) अनुसन्धान-विधि

(अनिवार्य)

NB. 506

खुगुगु पत्र

पूल्या: ५०

कक्षाभार: ७५

तातुना

छुं ज्याया अध्ययन, अनुसन्धान याना: प्राज्ञिक ढंगं प्रतिवेदन न्ह्यव्वये फय्केत ध्व पाठ्यक्रम दय्कूगु ख: । थुकिया व्वंज्यां व्वंमिं थ:म्हं अध्ययन, अनुसन्धान या:गु तथा थ:गु ज्यास:या विषयय् छगू खास ढाँचाय् विषयकथं ल्वय्क प्रतिवेदन न्ह्यव्वय्फै ।

पाठय् विवरण

थुकी क्वय्बिया मू मू एकाइ व उकिया कचा एकाइ दइ -

एकाइ

कक्षाभार

१०

I अनुसन्धानया सैद्धान्तिक परिचय

(१) छगू विधा रुपय् अनुसन्धान विधि, उकिया परिभाषा व पर्याय

(२) अनुसन्धानया प्रकार

(३) अनुसन्धानया महत्व व प्रयोजन

(४) अनुसन्धानया चरण

(५) अनुसन्धाता व निर्देशकयाके दय्मा:गु गुण

(६) अनुसन्धान शीर्षक चयनय् ध्यान बीमा:गु खँ

II अनुसन्धान प्रस्तावया तत्व

(१) प्रारम्भिक (न्ह्यथना)

(२) सामान्य परिचय

(३) उद्देश्य

(४) समस्या-कथन

(५) औचित्य तथा महत्व

(६) प्राक्कल्पना (पूर्वानुमान)

(७) पूर्वकार्य सिंहावलोकन

(८) अनुसन्धान-विधि

(९) सीमाङ्कन

(१०) अध्याय-योजना

(११) समयावधि व लागत

(१२) लिघना कृतिघल :

III सन्दर्भ प्रणाली

(१) पादटिप्पणी बीगु पह

(क) पृष्ठपाद लेखन पद्धति

- (२) कृतिसूचि दय्केगु पह
- (ख) च्वमि-मिति-पृष्ठ पद्धति
 (क) छम्ह, निम्ह वा तःम्ह
 च्वमि, सम्पादक अनुवादक
 (ख) संस्करण व प्रकाशन-माला
 दुगु सफू
 (ग) पत्रपत्रिका
 (घ) संकलन कोश
 (ङ) सार्वजनिक (संस्थागत)
 प्रकाशन
 (च) अनुसन्धान-प्रबन्ध, गोष्ठी
 प्रतिवेदन
 (छ) लहातंच्चया सफू
 (ज) श्रव्य-दृश्य चाः
 (झ) मौखिक अन्तवार्ता
 आदिया सूची दय्केगु
 पह ।
 (ञ) च्वमि-मितिकथं धलः
 दय्केगु पद्धति

- (३) पादटिप्पणी व कृतिसूचीया भेद
 (४) चीहा (संक्षिप्त) नां न्ह्यथनेगु पह
- IV** अनुसन्धान विधि तथा सामग्री संकलन पद्धति २०
- (१) अनुसन्धान पद्धतिया ता (क) निगमनात्मक (Deductive)
 (ख) आगमनात्मक (Inductive)
 (ग) वैज्ञानिक (Scientific)
- (२) सामग्री स्रोत (क) प्राथमिक (Primary)
 (ख) द्वितीयक (Secondary)
 (ग) तृतीयक (Tertiary)
- (३) पुस्तकालयीय पद्धति (क) सफूकुथि छ्यलेगु पह
 (ख) टिपन च्वय्गु पह
- (४) स्थलगतकार्य पद्धति (क) न्ह्यसःपौ
 (ख) खँल्हाबल्हा
 (ग) नमूना छनौट आदि ।

- (५) प्रयोगशालीय पद्धति
- V** अनुसन्धान-प्रबन्धया अंग, भाषा शैली व अभ्यास ढाँचा

- (१) प्रारम्भिक अंग (क) ख्वाःपौ

(२) मूल अंग

(३) सन्दर्भ सामग्री अंग

(४) भाषा शैली

(५) अध्याय ढाँचा

- (ख) अनुमोदन पौ
(ग) स्वीकृति पौ
(घ) थःगु खँ तथा कृतज्ञता
(ङ) विषयसूची
(च) तालिका
(छ) चिन्ह प्रयोग व संक्षेपीकरण
(ज) प्रबन्ध सार (ब्यागलं
बीमाःगु) आदि
(क) अनुसन्धान परिचय
(ख) पृष्ठभूमि अध्याय
(ग) मूल अध्याय (छगू व निगू
स्वंगू)
(घ) निष्कर्ष अध्याय
(क) लिटँसा धलः
(ख) लिटँसा (मूल अंगय्
मलाःगु तर माःगु)
(ग) अनुक्रमणिका, पारिभाषिक
शब्दावली
(घ) अनुसन्धाताया म्हसीका
(क) भाषा छ्यला, उद्धरण
(ल्ह्यसा)
(ख) वस्तुगत अभिव्यक्ति
(क) शीर्षक (अध्याय, मुख्य,
अनुच्छेद) प्रस्तुति
(ख) पृष्ठांकन (Pagination),
अन्तरालन (Spacing),
अधोरेखाङ्कन
(Underlining)
(ग) टंकण विधि व भिंकेज्या
(घ) सफू पँचिनेज्या (Binding)

पाठ्यसफू

१. शर्मा, मोहनराज व खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल - शोध विधि । ललितपुर साभा
प्रकाशन, वि.सं. २०५२ ।
२. बन्धु, चूडामणि - अनुसन्धान तथा प्रतिवेदन लेखन । काठमाडौं : रत्न
पुस्तक भण्डार, वि.सं. २०५२
३. Anderson, Janathan et al. - *Thesis and Assignment writing* . Delhi: Wiley
Eastern Limited, 1971.

गुहालि ज्वलं

- १) प्रधान, वसन्त - प्रतिवेदन लेखन विधि । जाजरकोट यूनाईटेड मिसन टू नेपाल, वि.सं. २०५२ ।
- २) बन्धु, चूडामणि - अनुसन्धान प्रबन्धको रूप र शैली । कीर्तिपुर : पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, त्रि.वि. वि.सं. २०३४ ।
- ३) राजूरकर, च.ह. एवं राजमल बोरा - हिंदी अनुसन्धान का स्वरूप, ई. १९७३।
- ४) शर्मा, विनयमोहन - शोध प्रविधि । दिल्ली : नेशनल पब्लिशिंग हाउस , ई. १९७३ ।
- ५) Institute of Humanities and Social Science, T.U. -Format for Thesis and Dissertation. Kathmandu : IHASS, no date.
- ६) Institute of Humanities and Social Science, T.U. -Research Methodology course : A Guideline for preparing a Research Proposal. Pokhara : IHASS, 1978 (Memeographed.)

अनुसन्धान-विधि व नेपालभाषा अध्ययन
(आ) नेपालभाषा अध्ययन
(अनिवार्य)

पूल्या: ५०
कक्षाभार: ७५

तातुना

नेपालभाषाया भाषिक व भाषावैज्ञानिक ज्ञां बिया: सम्बन्धित विद्यार्थीपिन्त
नेपालभाषाया अध्ययन- अनुसन्धानय् मन वंकेगु
पाठ्य विवरण

थुगु पाठ्यांशयात परिचयात्मक, विकासक्रम व भाषा वैज्ञानिक अध्ययन याना:
मूल रूपय् स्वथिकय् इनात:गु दु ।

एकाइ

कक्षाभार
१५

I परिचयात्मक

- १.१ नेपालभाषाया थीथी नामकरण
- १.२ नेपा:या संविधानया सन्दर्भय् नेपालभाषा, छगू राष्ट्रिय
भाय् (राष्ट्रभाषा व राष्ट्रियभाषाया भेद)
- १.३ चीन सँय् भाय् खलकय् नेवा: भाय् व उकिया सहजात
शब्दावली
- १.४ नेपालभाषय् संस्कृत आदि भारोपीय भाषाया प्रभाव
- १.५. नेपालमण्डलया माध्यम (देश) भाषाया रूपय् नेपालभाषा
- १.६. नेवा: नेवा:या दथुइ मांभासं खँ मब्या:गुया समस्या

II

- नेपालभाषाया विकासक्रम तथा कालक्रमिक अध्ययन २५
- २.१ लिच्छवीकालीन अभिलेखय् नेपालभाषाया खँग्व:या छ्यला
। अबलेया चीन सँय् भाय् खँग्व:या विशेषता
 - २.२ प्राचीन कालय् नेपालभाषाया स्थिति व स्वरूप । यें
यलया थौकन्हय्या भाय् स्वया: उथाय्या भाय्या ध्वनि,
रूप, अर्थ व वाक्य विधानय् छु गुकथं पा: क्यनेत छुं
पाठ्यांश थुकथं जुइ -
(क) ने.सं. ४९४ या हरमेखला (पत्र १ - ६)
(ख) ने.सं. ५०० या न्यायविकासिनी (पत्र १ व ८ -
१४२)
(ग) ने.सं. ५०१ या अमरकोष (पुत्रापौत्रादिवबोधिनी)
(घ) ने.सं. ८१५ या वेतालपञ्चविंशति (न्हापांगु न्यापु
बाखं)
(ङ) ने.सं. ८६६ या शुकबहत्तरीया (न्हापांगु न्यापु बाखं)
 - २.३ नेपालभाषाया कोष-ग्रन्थया विकास
 - २.४ नेपालभाषाया व्याकरण-ग्रन्थया विकास

III नेपालभाषाया भाषावैज्ञानिक अध्ययन

२०

- ३.१ नेपालभाषाया भाषावैज्ञानिक अध्ययनया संक्षिप्त इतिहास
- ३.२ नेपालभाषाया वर्ण (स्वर व व्यञ्जन) व वर्णविन्यासया थीथी मत
- ३.३ नेपालभाषाया धातु रूपया थीथी मत
- ३.४ नेपालभाषाया आलेखन प्रणाली (वार्षिक व ध्वनितात्विक)
- ३.५ ताजिग्वः भायूकथं नेपालभाषाया अध्ययन
- ३.६ नेपालभाषाया अर्थतात्विक विश्लेषण -
 - ३.६.१ नेपालभाषाया थःथिति खँग्वः
 - ३.६.२ नेपालभाषाया पुनेगु / तियेगु क्रियापद
 - ३.६.३ नेपालभाषाया नसाः ज्वलं दयूकेगु क्रियापद
 - ३.६.४ नेपालभाषाया तायूगु / चायूगु क्रियापद
- ३.७ नेपालभाषाय् वयाच्चंगु ह्यूपाः (ध्वनि, अर्थ, रूप)
- ३.८ नेपालभाषाया भाषिकाबारे अध्ययन-अनुसन्धान

IV नेपालभाषाया प्रचार प्रसारया खँय्

१५

- ४.१ नेपालभाषाया च्वज्याय् अनेक रूपता व एकरूपताया लागी जूगु संस्थागत कुतः
- ४.२ नेपाः गालय् दुने व नेपाः गालं पिनेयापिं नेवाःतय् दथुइ नेपालभाषां खँ ब्याके मफुगु समस्या व समाधानया लँपु
- ४.३ नेपालभाषाया शिक्षण व प्राध्यापन नेपाः गालय् लिकुंगु खं
- ४.४ नेवाःतय् भाषा प्रेम (जःखतं / अःखतं)

गुहालि ज्वलं

- १) जोशी सुन्दरकृष्ण -नेपालभाषाया भाषावैज्ञानिक व्याकरण। येँ: लाकौल पिथना, ने.सं.१११२।
- २) तुलाधर, प्रेमशान्ति -"पूर्व प्राचीन कालया नेपालभाषाया भाषिक स्थिति व स्वरूप"। नेपालभाषाव थ्वया साहित्य, विभागीय गोष्ठी। यलः नेपालभाषा केन्द्रीय शिक्षण विभाग, ने.सं. १११०, पौ ७२-८९।
- ३) तमोट, काशीनाथ -पुलांगु नेपालभाषा निथी दुगुया छुं आधार। यलः कुलां साहित्यपालाः ने.सं.१११२
-"नेपालभाषाय् स्तरीकरणया समस्या"। कुलां, ४, पौ ९६-१०९।
-"नेपालभाषा च्वज्याय् एकरूपता हय्त जूगु कुतः"। देशय्मरु भ्याः, ४:४२ (१११८ कछला २१), पौ ३।
-"प्राकृतकालीन नेपालभाषाय् छपुलु"। पासुका २:११ (१११८ दिल्ली), पौ ८-९, १२ (गुला), पौ ८-९।

- ४) शर्मा, रमापतिराज - "नेपालभाषाया धातुप्रकारार्थक तँसाग्वः" । पासुका ३:५ (१९९९ पोहेला), पौ ३-५; ६ (सिला), पौ ३-५ ।
- ५) शाक्य, राजा (सं) - सहलहया सुलचं । येँ: च्वसापासा ने.सं. १९०६
- ६) श्रेष्ठ, रुद्रलक्ष्मी - नेपालभाषाया थःथिति खँग्वःया तुलनात्मक अध्ययन । एम.ए.च्यागूगु पत्रया शोध- प्रबन्ध । यलः : नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, १९०५ ।
- ७) हृदय, चित्तधर-नेपालभाषा साहित्यया जातः । येँ: नेपालभाषा परिषद् , ने.सं. १०९९ ।
- ८) Bhaskara Rao, Peri and Sunder K. Joshi - "A Study of Newari Classifiers." *Bulletin of Deccan College Research Institute*, 44 : 17-31
- ९) Grierson, George A. - *Linguistic Survey of India*, Vol. 3, pt. 1 Tibeto-Burman Family. Newari, pp. 214-226 ; Pahari dialect, pp. 227-232.
- १०) Hale, Austin and I. Shresthacharya - *Is Newari a Classifier Language CNS* 1. 1 (1973) pp. 1-21 .
- ११) Joshi, Sundar K. Kathmandu Newari on the threshold of change. Rolamba 8 : 1
- १२) Kansakar, Tej R. (a) "The Newar Language : A profile". *Newar Vijnana : A Journal of Newar Studies*, 1 : 1 (1997/1198), pp. 11-28. (b) Sociology of the Newar language. *Newar Vijnana A Journal of Newar Studies* . 2:2 (1999)
- १३) Malla, Kamal P. -" Linguistic Archeology of the Nepal Valley : A preliminary Report." *Kailash*, 8. 1-2 (1981), pp. 5 - 23.
- १४) Tamot, Kashinath - "The Real Interpretation of Dhili From the Gopalraj Vamsavali. *Nepalese Linguistics*, 10, pp. 91-99.

साहित्यया इतिहासः (अ) नेपालभाषा साहित्यया इतिहास
(अनिवार्य)

NB. 507-1

न्ह्यगूगु पत्र
पूल्याः ५०
कक्षाभारः ७५

तातुना

नेपालभाषाया विविध साहित्यिक विधाया विकास, प्रवृत्ति सम्बन्धी ज्ञान दय्केगुया नापं नेपालभाषा साहित्य उत्थानया नितिं उल्लेखनीय ज्या यानादीपिं साहित्यकारपिं, विशेष महत्व दुगु सफू, पत्रपत्रिका व गतिविधि आदिनाप परिचित जुइकेगु ।

पाठ्य विवरण

थुकी क्वय्बिया मूमू एकाइ व कचा एकाइ दइ -

एकाइ

कक्षाभार

I

प्राचीन कालया साहित्य

२३

१.१ नेपालभाषा साहित्यया पृष्ठभूमि

(८ न्वचु)

क) नेपालभाषा उत्पत्ति सम्बन्धी सामान्य परिचय

ख) नेपालभाषाया प्राचीन रचनात्मक वाङ्मयया ज्ञान

अ) वाङ्मयया विकास (अभिलेखय् नेपालभाषाया
खँग्वः छ्यला, खँपु छ्यला, ग्रन्थ रचनाय्
नेपालभाषा)

आ) नेपालभाषा प्राचीन वाङ्मयया विषय (चिकित्सा,
न्यायशास्त्र, शब्दकोश इतिहास, ज्योतिष,
कर्मकाण्ड, पशुचिकित्सा, वास्तुशास्त्र, गीतशास्त्र
आदि)

इ) प्राचीन वाङ्मयया प्रमुख सफू -हरमेखला (

४९४) नारदस्मृति (५००) अमरकोश (५०१ /

५०६) गोपालराज वंशावली (५०९ पाखे),

औषधसर्वस्व (वैद्यकं ५२०)

१.२ नेपालभाषाया प्राचीन सृजनात्मक साहित्य (१५

न्वचु)

(क) बाखं :

बाखंया पृष्ठभूमि, प्रकार (धार्मिक, औपदेशिक,
लौकिक) तथा प्रमुख बाखं सफू (भागवतपुराण,
रामायण, स्वस्थानी, स्वयम्भुपुराण, तन्त्राख्यान,
हितोपदेश, शुकबहत्तरी, वेतालपंचविंशति,
आदि) या सामान्य ज्ञान ।

(ख) काव्य :

काव्यया पृष्ठभूमि, प्रकार (म्ये, बाखंम्ये, अक्षरमाला (क,ख,ग म्ये) तथा प्रमुख कवि कवयित्रीपिं (महेन्द्र मल्ल, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगत्चन्द्र, प्रताप मल्ल, ऋद्धिलक्ष्मी, कुमुदिनी देवी, जयप्रकाश मल्ल, केशव उदास, जगत्केशरी, अमृतानन्द, आदि) व अमिगु कृतिया सामान्य ज्ञान ।

(ग) नाटक :

नाटकया पृष्ठभूमि तथा प्रमुख नाटककारपिं (सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगत्प्रकाश मल्ल, भूपतीन्द्र मल्ल, रणजित्मल्ल, जयप्रकाश मल्ल, राजेन्द्रविक्रम शाह आदि) व अमिगु नाटकया परिचय ।

II माध्यमिक काल (ने.सं. १९६६-१०६१) या साहित्य

२२

२.१ माध्यमिककालया भक्तिकाव्य व ध्व प्रवृत्तिया मूमूपिं कवि- अभयानन्द, हरिभक्त माथेमा, मानबहादुर जोशी, रामजि प्रधानांग, मानलाल मास्के, बखतबहादुर, मोतिलाल आदिपिनिगु अध्ययन ।

२.२ पुनर्जागरण कालया भाषिक साहित्यक गतिविधिया परिचय व थुगु इलय् योगदान व्यूपिं व्यक्तिपिनिगु विशिष्ठ ज्याखँया अध्ययन -

(१) निष्ठानन्दया ललितविस्तरया प्रकाशन

(२) सिद्धिदासया साहित्य साधना

(३) जगत्सुन्दर मल्लया मातृभाषां शिक्षा प्रचारय् योगदान

(४) योगवीरसिंहया सुधारवादी गतिविधि तथा काव्य साधना

(५) शुकराज शास्त्रीया नेपालभाषा वर्णमाला रीडर तथा नेपालभाषा

व्याकरणया प्रकाशन

(६) धर्मआदित्य धर्माचार्य व बुद्धधर्म व नेपालभाषा पत्रिका

(७) वैकुण्ठप्रसाद लाकौल व थुलिंचा पुचः

(८) फत्तेवहादुर सिंह व नेपाली विहार

(९) संगीतया माध्यमं नेपालभाषाया प्रचारय् ज्ञानमाला भजनखलः, व भद्रकाली नेपाली रेकर्डया देन

३.१ आधुनिक कालया प्रारम्भिक साहित्यिक गतिविधि :

- (१) जेल दुने व पिनेया साहित्य साधना
- (२) धर्मदूत, धर्मोदय, थौकन्हे, पासा, नेपालभाषा पत्रिकाया परिचय
- (३) च्वसापासा, नेपालभाषा परिषद्या स्थापना
- (४) नेपालभाषाया शैक्षिक विकास
- (५) नेपालभाषाया सिरपा:- धर्मोदय सिरपा:, श्रेष्ठ सिरपा:

३.२ आधुनिककालया विधागत परिचय :

प्रमुख साहित्यिक विधा-काव्य, बाखं, प्याखं, उपन्यास, निबन्ध व समालोचनाया विकास. स्वरूप प्रकार तथा प्रमुख च्वमिपिं व अमिगु कृतिया सामान्य परिचय

- (१) बाखं:- मोतिलक्ष्मी, चित्तधर 'हृदय', पूर्ण पथिक, पूर्णदास श्रेष्ठ, माधवलाल कर्माचार्य, आशाराम शाक्य, हिकरवीरसिंह, आदि ।
- (२) काव्य:- चित्तधर हृदय, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, केदारमान व्यथित, दुर्गालाल श्रेष्ठ, पूर्ण वैद्य आदि ।
- (३) नाटक :- भिक्षु सुदर्शन, हेमलाल जोशी, सत्यमोहन जोशी, ईश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य, बाशु शशी, पद्मरत्न तुलाधर, गिरिजाप्रसाद जोशी आदि ।
- (४) उपन्यास:- धुस्वाँ साय्मि, धर्मरत्न यमि, ईश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य, गिरिजाप्रसाद जोशी, आदि ।
- (५) निबन्ध :- मोतिलक्ष्मी, चित्तधर हृदय, ठाकुरलाल मानन्धर, फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य, प्रेमवहादुर कसाः, पद्मरत्न तुलाधर, पूर्णवहादुर वैद्य, आदि ।
- (६) समालोचना :- रत्नध्वज जोशी, माधवलाल कर्माचार्य, माणिकलाल श्रेष्ठ, कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान व कमलप्रकाश मल्ल ।

पाठ्य ज्वलं

- १) तुलाधर, प्रेमशान्ति -नेपालभाषा साहित्यया इतिहास । यैः नेपालभाषा एकेडेमी, ने.सं. १११९ ।
- २) तमोट, काशीनाथ-नेपालभाषा साहित्यया ध्वःकिया । यैः नसना पब्लिकेशन, ने.सं. १११८ ।

गुहालि ज्वलं

- १) कसाः प्रेमबहादुर (सं) -भी नाटक परम्परा रत्नेश्वर प्रादुर्भाव, यैः च्वसापासा, ने.सं. १०८४ ।
- २) तमोट, काशीनाथ -"ने.सं.२९३ या छगू अभिलेख" नेपाल ३० : (२ ने.सं. १०९७ ग्रीष्म), पृ. १२
-गोपालराज वंशावली सामान्य परिचय, नेपालभाषा (यलः नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, ने.सं. १११८), पृ.१८ - २५ ।
-"नेपालभाषा भागवत" देशयुमदु भ्याः, ५:४६ (ने.सं.१११९ थिलागा ७), पृ.२
- २) प्रधान, नर्मदेश्वर-नेपालभाषाया साहित्यबारे यलः साहित्य मूलुखा ,ने.सं. १११९ ।
- ४) ताम्राकार, पूर्ण-साहित्य लचं (माःगुजक) । यैः न्हाय्कं साहित्य पाःलाः ने.सं. १११२ ।
- ५) वैद्य, जनकलाल-नेपालभाषाया काव्य सृजना प्रवृत्ति । यलः जनकलाल वैद्य, ने.सं. ११०६ ।
-"नेपालया अभिलेख्यु नेपालभाषाया स्थिति" गं, ३ :३, ने.सं. ११०५, पृ.१०२ -१२३ ।
-"पुनर्जागरणकाल" । खेलुइता, ५ : ६ (ने.सं. ११०४), पृ २ -२६ ।
-"नेपालभाषा साहित्यय् धर्मोदय पत्रिकाया देन" । खेलुइता ८ (ने.सं. ११०७), पृ ५३ - ६४ ।
-नेपालभाषा साहित्यया धाः खेलुइता, १६,१७,१८ ने.सं १११५-१११७ ।
- ६) वज्राचार्य, गौतमवज्र- 'मरुसत्तलको ताम्रपत्र' । हनुमानढोका राजदरवार । कीर्तिपुरः नेपाल र ख एशियाली अनुसन्धान केन्द्र, वि.सं. २०३३. पृष्ठ १९६ ।
- ७) मल्ल, कमलप्रकाश-सिकःमिया स्वाने यैः नेपालभाषा परिषद् (माःगु जक) ने.सं १०९८ ।
-भूमिका नेपालभाषाया ध्वनासफूया धलः (न्हापांगु) यैः लय्ता दवू, ने.सं १०९९ ।
-लँस्वया (भूमिका) नेपालभाषाया ध्वानासफूया धलः (निगूगु) । यैः

- पासामुना, ने.सं.११०४ ।
- ८) माली, इन्द्र-पुलांकसि न्हूगु दापू (मा:मा:गु जक) । यें: त्रिवेणी साहित्य प्रतिष्ठान, ने.सं १११७ ।
-नेपालभाषा माध्यमिक कालया छुं । म्वप: कुत: पिकाक, १११९ ।
- ९) लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद -जिगु मिखाय् जे. एस मल्ल । यें: लाकौल पिथना, ने.सं. ११०८ ।
-धर्मादित्यया बुद्धधर्म व नेपालभाषा मुना । यें: लाकौल प्रकाशन ने.सं. १०९२ ।
-नेपालय् स्थाविरवाद वय्केत व नेपालभाषा ह्वयेकेत धर्माचार्य । यें: मालती लाकौल, ने.सं ११०५ ।
- १०) श्रेष्ठ, माणिकलाल -समालोचनाया सिद्धान्त । यें: च्वसापासा ने.सं.१०८८ ।
- ११) सिंह, फत्तेबहादुर -नेपाली विहार (भूमिका जक) यें: चिनियालाल सिंह, ने.सं १०५८ ।
- १२) साय्मि, भरत (सं)-बाख् समालेचना । यें: पल्पसा साहित्य ख्य: ने.सं. १०९५ ।
- १३) हृदय, चित्तधर -भ्रीगु साहित्य । यें: नेपालभाषा परिषद्, ने.सं ११०२ ।
(सं) -नेपालभाषा साहित्यया जात: । यें: नेपालभाषा परिषद्, ने.सं १०९१ ।
- १४) Malla, Kamal P. -*Classical Newari Literature A Sketch*, Educational Enterpriss P. Ltd. 1982 .

साहित्यया इतिहासः (आ) पाश्चात्य साहित्यया इतिहास
अनिवार्यः वैकल्पिक

NB. 507-2A

न्ह्यगूगु पत्र

पूल्याः ५०

कक्षाभारः ७५ . तातुना

ध्व पाठ्यक्रम ब्वनेगुया उद्देश्य पाश्चात्य साहित्यया सामान्य ऐतिहासिक परिचय दय्केगुया नापं यूरोपया विभिन्न देश व अमेरिकाया विशिष्ट लेखकपिनि व प्रसिद्ध साहित्यिक कृतिबारे सामान्य परिचय दय्केगु जुइ । लिसें यूरोपया विभिन्न देशय् विभिन्न इलय् न्त्याःगु नांकाय्बहगु साहित्य प्रवाहया सामान्य ज्ञान, विशेष यानाः अंग्रेजी साहित्यया विभिन्न ईया साहित्यिक स्वरूपया सामान्य परिचय दय्केगु जुइ ।

पाठ्य विवरण

ध्व पत्रय् ब्वय् च्वयाकथं विभिन्न एकाइस ब्वथलागु ब्वने ज्वलं दइ -

एकाइ

कक्षाभार

I साहित्यिक प्रवाह व विधाया स्वरूप

१०

(क) प्राचीन ग्रीसया साहित्यय् त्रासदी, एपिक् व कामदीया स्वरूपया सामान्य परिचय

(ख) सनेट, ओड् व एलिजि कविताया सामान्य परिचय

(ग) अंग्रेजी साहित्यय् एलिजाबेथ युग, क्लासिकल युग व रोमान्टिक युगया मू मू साहित्यिक लक्षण

II विशिष्ट कविपिनि योगदान

२०

(क) अंग्रेजी भाषाया आदिकवि जियोफ्रे चौसरया साहित्यिक देन (क्यान्टरबरी टेल्सया प्रेलुड)

(ख) कवि मिल्टनया साहित्यिक योगदान (पाराडाइज लष्ट महाकाव्य व फुटकर सनेट कविता)

(ग) रोमान्टिक युगया कविपिं वर्डस्वर्थ, कलरिज, शेली व कीट्सया साहित्यिक परिचय

(घ) आधुनिक कविता आन्दोलन (टी.एस. इलियटया देन)

III परम्परागत व इब्सेनवादी नाटक

१५

(क) विलियम शेक्स्पियर नाटककारया रूपय्, शेक्स्पियरया त्रासदी नाटकया स्वरूप

(ख) आधुनिक (समस्यामूलक) नाटकया प्रादुर्भाव व विकास; इब्सेन व जर्ज बर्नार्ड शायया योगदान

IV अंग्रेजी भाषाया व्यङ्ग

१५

(क) क्लासिकल युगया व्यङ्ग कविताया सामान्य परिचय, ड्राइडेन व पोपया साहित्यिक देन

(ख) अंग्रेजी भाषाया गद्य व्यङ्ग साहित्य (जोनाथान स्विफ्ट व

V निबन्ध, उपन्यास व न्हू बाखं

१५

- (क) निबन्ध विधाया जन्म व विकास (मोन्तेन्, बेकन, चेस्टर्टन् व रबर्ट लिण्डपिनि साहित्यिक देन)
(ख) उपन्यासकारपिं चार्ल्स् डिकेन्स् व लेउ तोल्स्तोइया साहित्यिक परिचय
(ग) न्हू बाखं (शर्ट स्टोरी)या च्वमिपिं एड्गार आलेन् पो, आन्तोन् चेखोभ व समर्सेट् मःम्या देन व सामान्य साहित्यिक परिचय

गुहालि ज्वलं

- १) विश्व साहित्यको रुपरेखा । काठमाडौं नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, वि.सं. २०३० ।
२) शर्मा, ता.ना. - पश्चिमका केही महान साहित्यकार । ललितपुर साभा प्रकाशन, वि.सं. २०२६ ।
३) श्रेष्ठ, माणिकलाल- समालोचनाया सिद्धान्त । येँ: च्वसापासा, ने.सं. १०८८ ।
४) Bradley, A.C. - *Shakespearean Tragedy*. London : Macmillan & Co. ।
५) Hudson, W.H. - *An Introduction to the Study of Literature*.
६) Leegouis, Emile - *A Short History of English* (Translated from French in to English by
७) Legouis & Cazaminan - *A History of English Literature*, London : Macmillan & Co.
८) Sen Gupta, S.C. - *The Art of Bernard shaw*.

साहित्यया इतिहासः (आ) संस्कृत साहित्यया इतिहास
अनिवार्यः वैकल्पिक

NB. 507-2B

न्त्यगूगु पत्र
पूल्याः ५०
कक्षाभारः ७५

तातुना

संस्कृत साहित्यया थीथी विधाया मुख्य मुख्य कृति व कृतिकारपिनि परिचय
बीगु नापं नेपालय् ब्वलंगु संस्कृत साहित्यया सामान्य ज्ञान बीगु ।

पाठ्य विवरण

ध्व पाठ्यक्रमय् क्वय्बिया मूमू एकाइ व उपएकाइ दइ -

एकाइ

कक्षाभार

I	वैदिक संस्कृत साहित्ययुगया परिचय	५
II	(क) संस्कृत महाकाव्यया परिचय	१५
	(अ) रामायण	वाल्मीकि
	(आ) महाभारत	व्यास
	(इ) बुद्धचरित	अश्वघोष
	(ई) रघुवंश	कालिदास
	(उ) किरातार्जुनीय	भारवि
	(ख) संस्कृत गीति काव्य परिचय	१०
	(अ) मेघदूत	कालिदास
	(आ) श्रृंगारः नीति व वैराग्यशतक	भर्तृहरि
	(इ) गीतगोविन्द	जयदेव
III	संस्कृत नाटक परिचय	१०
	(अ) स्वप्नवासवदत्ता	भास
	(आ) अभिज्ञानशकुन्तलम्	कालिदास
	(इ) प्रियदर्शिका	श्रीहर्ष
	(ई) उत्तररामचरित	भवभूति
	(उ) मुद्राराक्षस	विशाखदत्त
IV	संस्कृत गद्य परिचय	२०
	(क) साहित्यिक गद्य	
	(अ) दशकुमारचरित	दण्डी
	(आ) कादम्बरी बाणभट्ट	
	(ख) नीतिकाव्य परिचय	
	(अ) पञ्चतन्त्र	
	(आ) हितोपदेश	
	(ग) बृहत्कथा	
	(अ) गुणाढ्यया बृहत्कथा विकास	

V नेपाली संस्कृत साहित्यकार

१५

- (अ) जुजु जयदेव व कवि बुद्धकीर्ति
(आ) जयतया महीरावणवध
(इ) धर्मगुप्तया रामाङ्कनाटिका
(ई) प्रताप मल्ल व वयूकःया अष्टक
(उ) शक्तिवल्लभया जयरत्नाकर

गुहालि ज्वलं

- १) अर्याल, शक्तिवल्लभ-जय रत्नाकर नाटक । सम्पादक तथा अनुवादक धनवज्र वज्राचार्य व ज्ञानमणि नेपाल । काठमाडौं : नेपाल सांस्कृतिक परिषद् वि.सं. २०२४ ।
- २) आचार्य शिवराज -कतिपयनैपालसंस्कृतग्रन्थकारपरिचय। काष्ठमण्डपनगरः स्वाध्यायशाला, वि.सं. २०४८ ।
- ३) गौराला -संस्कृत साहित्यको संक्षिप्त इतिहास । व चौखम्बा विद्या भवन, १९६८ ।
- ४) उपाध्याय, बलदेव-संस्कृत साहित्यको इतिहास ।
- ५) तमोट, काशीनाथ -"लिच्छवि कालको नेपालको साहित्य" भ्रङ्गार २०:६ । ०३५:असोज पृ.६-७
- ६) नेपाल, ज्ञानमणि-महीरावणवध । कीर्तिपुर : ने.ए.अ. के. वि.सं. २०४० ।
- ७) भट्टराई, गोविन्दप्रसाद (सं.-अनु) - रामाङ्कनाटिका । काठमाडौं : नेराप्रप्र, वि.सं. २०३२ ।
- ८) भट्टराई, बद्रीनाथ-संस्कृत साहित्यको सिंहावलोकन । काठमाडौं: नेपाल एकडेमी. वि.सं. २०२० ।
- ९) शर्मा, ऐश्वर्यधर -"प्रताप मल्लका पाँच अप्रकाशित अभिलेख" । तन्नेरी २ :४ (वि.सं. २०३७ आषाढ -भाद्र) पृष्ठ : २९ -३२ ।
- १०) सुवेदी, हसपुर -संस्कृत वाङ्मय संक्षिप्त अध्ययन । काठमाडौं पाठ्यक्रम विकास केन्द्र त्रि.वि. ई. १९८० ।
- ११) Pant, Mahesh Raj, *On Sanskrit Education* . Kathmandu : Self . Published , 1979.

(क) पुलांगु नेपालभाषा प्याखं
ऐच्छिक : विशिष्टीकरण

NB. 508-2

च्यागूगु पत्र
पूल्या: १००
कक्षाभार: १५०

तातुना

थ्व पाठ्यक्रमय् नेपालभाषा पुलांगु साहित्यया छगू विशिष्ट विधा प्याखंसम्बन्धी विशेष जानकारी बीगु जुइ । मध्यकालीन नेपालया नाटक (संस्कृत, मैथिली, नेपालभाषा) परम्पराया छगू सर्वेक्षणात्मक ज्ञान दय्केगु जुइ । थुकी पाठ्य प्याखंया आधारय् अबलैया नाट्य विषय तथा जनजीवनया किपा म्हसीकेगु नं जुइ ।

पाठ्य विवरण

थ्व पाठ्यया मूमू एकाइ व उकिया कचा एकाइ क्वय्बिया कथं जुइ -

एकाइ

कक्षाभार

I प्याखं परम्पराया परिचयात्मक अध्ययन

७५

(क) शास्त्रीय प्याखं

(१) संस्कृत नाट्यशास्त्र परिचय (१५ न्वचु)

(दृश्य काव्य, नाट्य नृत्य भेद, रूपक व उकिया वस्तु, नेता रस भेद, पात्रतय् भाषा व सम्बोधन शब्द आदि)

(२) मध्यकालीन नेपालया प्याखंया परम्परा (१५ न्वचु)

(नेपालमण्डलय् ब्वलंगु संस्कृत, मैथिली, नेपालभाषा प्याखंया विकास, मञ्चनया उद्देश्य, मध्यकालय् नां जाःगु संस्कृत प्याखंया अध्ययन परम्परा, नासःद्यो पुज्याय्गु परम्परा आदि)

(३) नेपालभाषां नाट्य-निर्देशन बीगु परम्परा

(१० न्वचु)

(संस्कृत, मैथिली समेत नाट्य निर्देशन, संगीतया अंगया उल्लेख, मेपु, पात्र कार्य-निर्देशन, संवादया उक्ति, दय्काः ल्हाय्याःगु खँ, नाट्य-निर्देशन शब्दावली आदि)

(४) प्रस्तावना अंकया अंग परिचय (१० न्वचु)

(नान्दी मे, शून्य मे, सूत्रधार नटीया खँल्हाबल्हा, मञ्चन उद्देश्य, नाटककारया परिचय, देशवर्णना, राजवर्णना, देवदेवीया स्तुति आदि)

(ख) भावप्याखं (नृत्य)

सांस्कृतिक देवदेवी प्याखं (नृत्य) परिचय (१५ न्वचु)

(यँया देवीप्याखं, सवःभक्कु प्याखं, ख्वपया महाकाली (देवीप्याखं) व नवदुर्गा प्याखं, यलया गंप्याखं, कात्तिप्याखं, जलया जल (हरिसिद्धी) प्याखं)

II पाठ्य प्याखंया समीक्षात्मक अध्ययन

७५

- (१) वसुन्धारादेवीया प्याखन (५ न्वचु)
(छ्धाः, ने.सं. ७६४, खँवः व्यूम्ह रत्न वज्राचार्य ।
मनवज्र वज्राचार्यया संकलन, माइकोफिल्म ल्याःई
१५०३/२२)
- (२) दशावतार (२० न्वचु)
(पूधाः, ल्ह्यःगु ८३४, श्रीनिवासमल्ल कालया प्याखं । आशा
सफूकुथि, नेप्या ०४८ माइकोफिल्म ल्याः ई ११३६/४)
- (३) ययात्युपाख्यान (२० न्वचु)
(पूधाः, ने.सं. ८८१, च्वमि रणजित मल्ल । राष्ट्रिय
अभिलेख ल्याः १ ३६५, माइकोफिल्म ल्याः ए ३५१/१५ ।
शान्तहर्ष वज्राचार्य (सं.) । यँः नेपालभाषा परिषद्,
११०८ ।)
- (४) महासत्वोपाख्यान (१० न्वचु)
(पूधाः, ने.सं. ९५१, च्वमि राजेन्द्रविक्रम शाह । यँः
मानदास सुगतदास, १०८७ ।)
- (५) घष्ठ सफल (२० न्वचु)
(कात्तिप्याखंया कंथ (पद्धति) सफू । पत्र ल्याः ६ क-१७
क । बाथःप्याखंया बाखं जक । आशा सफूकुथि नेप्या
०३४)

गुहालि ज्वलं

- १) कंसाकार, प्रेमवहादुर - "भी नाटक परम्परा" । जयप्रकाश मल्ल
रत्नेश्वरप्रादुर्भाव (यँः च्वसापासा, १०८४), पौ (भूमिका) ।
- २) कार्की, दुर्गादेवी-"देवलदेवी" । रोलम्ब । १५:३ (१९९५ जुलाइ-सेप्टेम्बर)
पृ. २३-२७
- ३) जोशी, सत्यमोहन-"कात्तीप्याखंया बाथः प्याखनय् न्हिलिख्यालि ध्याचुयागु
पहः" । नेपालभाषा व थ्वया साहित्य विभागीय गोष्ठी (यँः लाकौल
पिथना, १११०), पौ ३-१४ ।
- ५) तमोट, काशीनाथ-"चतुरङ्क रामायण (ने.सं. ५३२) संस्कृत प्याखनय्
छ्यःगु नेपालभाषाया निर्देशन खँपु" । कुलां, १३ (१११६), पौ ७७ ।
-"नेपाली संस्कृतिमा डबलीको स्थान" । तुलसी दिवस (सं.) - नेपाल
लोक संस्कृति संगोष्ठी (काठमाडौं : नेराप्रप्र, २०३२), पृ. ९०-९८ ।

- ६) थापा, हिमांशु- "नेपाली रङ्गमञ्च र परम्परा" । प्रज्ञा, ८५ (२०५४ असार-माघ), पृ. ३७-५८ ।
- ७) मल्ल, प्रचण्ड - नेपाली रंगमंच । काठमाडौं: ने.रा.प्र.प्र., वि.सं. २०३७ ।
- ८) वैद्य, जनकलाल- "नेपालभाषा नाटकया प्रवाह" । नेपाल (रजतजयन्ति तँसापौ), यें: १०९४, पौ ३७ -४२ ।
- ९) वज्राचार्य, शान्तहर्ष (सं.)- मल्लकालया मुक्क नेपालभाषा नाटकया धल:पौ । यें: विमला वज्राचार्य, ११०५ ।
- १०) वज्राचार्य, चुन्दा- नेपालभाषा नाटक साहित्यया इतिहास छगू अध्ययन । त्रि.वि. शिक्षाध्यक्ष अनुसन्धान प्रतिवेदन महाशाखाय् न्ह्यब्वगु: अनुसन्धान प्रतिवेदन , ११०९ (टङ्कित) ।
- ११) Duwal, Ram Krishna and M.L. Maharjan - " Nasa Deo". *European Bulletin*, 12-13 (1997), pp. (1-8).
- १२) Iltis, Linda L.- "The Jala Pyakha in historical and cultural perspective". *Nepalbhasha Va thvaya sahitya vibhagiya gosthi*, pp. 141-168.
- १३) Wegner, Gert M. - "Invocations of Nasahdyah". Bearhard Kolver (ed.) *Aspects of Nepalese Traditions* (Stuttgart : Franz Steiner Verlag, 1992), pp. 125-137.

नेपालभाषाया भाषिका (अध्ययन व प्रतिवेदन):

(अ) नेपालभाषाया भाषिकाअध्ययन
ऐच्छिक (विशिष्ट)

NB. 508-3

च्यागूगु पत्र

पूल्या: ५०

कक्षाभार: ७५

तातुना

नेपालभाषाया मुख्य मुख्य भाषिका (क्षेत्रीय वा सामाजिक) छु छु खः थुइकाः
भाषिका विशेषयात वर्णनात्मक पहलं वर्णन याय्फय्केगु ।

पाठ्य विवरण

नेवाःतय् मूल बस्ति स्वनिगः (यें, यल व ख्वप)या भाषिकाय् वर्ण, रुपसन्धि, रुप,
अर्थ व शब्दावली छु गुकथं पाः धयागु खँ थन थुइकेगु जुइ । भाषाविज्ञानया
वर्णनात्मक पक्षयात कयाः सैद्धान्तिक रुपय् थुइकेगु ज्या न्हापांगु पत्र 'सामान्य
भाषा विज्ञान' य् जुइ धुकूगु दु । थन वर्णनात्मक पहलं येँ, यल व ख्वपया
नेपालभाषाया थौकन्हय्या भाषिकायात कयाः तुलनात्मक पहलं समकालिक
(synchronic) अध्ययन जुइ । पूल्याः ५० या थुगु पाठ्यांशयात दसु कथं
थुइकाः थुगु हे पत्रया मेगु पूल्याः ५० या बागुली सम्बन्धित विद्यार्थी
नेपालभाषाया छु मेगु क्षेत्रीय सामाजिक भाषिकाय् वर्णनात्मक प्रतिवेदन च्याः
नेपालभाषाया केन्द्रीय विभागायात लः ल्हाय्गु जुइ ।

दृष्टान्तक थुगु पाठ्यांशयात क्वय् च्याकथं स्वव्यय् ब्वथलातःगु दु -

एकाइ

कक्षाभार

I (अ) नेपालभाषाया भाषिका अध्ययन -

१. परिचयात्मक

(१५ न्वचु)

१.१ भाषिकाविज्ञान (dialectology)

१.१.१ भाषा व भाषिका

१.१.२ भाषिकाया किसिम

१.१.३ नेपालभाषा व उकिया भाषिका (क्षेत्रीय वा
भौगोलिक व सामाजिक)

१.१.४ भाषान्तरण व उकिया कारण

१.१.४.१ भाषा सम्पर्कया अभाव

१.१.४.२ भाषानुराग या अभाव

१.१.४.३ भाय्वः धकाः हिस्याय्गु प्रवृत्ति

१.१.४.४ सरकारया भाषानीति व उकिया

लिच्वः

२. भाषिका भेद (येँ, यल, व ख्वपयाजक)

(५० न्वचु)

२.१ वर्ण भेद

२.२ ध्वनि व रूपसन्धि परिवर्तन

२.३ रूप भेद -

२.३.१ संज्ञा

२.३.१.१ संज्ञाया व्युत्पादन

२.३.१.२ संज्ञाया रूपायन

२.३.१.३ सर्वनाम व उकिया रूपायन

२.३.२ क्रिया -

२.३.२.१ क्रियाया व्युत्पादन

२.३.२.२ क्रियाया रूपायन

२.३.२.३ संयुक्त क्रिया

२.३.३ विशेषण

२.३.३.१ विशेषणया व्युत्पादन

२.३.३.२ विशेषणया रूपायन

२.३.४ क्रिया विशेषण

२.३.४.१ सामान्य क्रिया विशेषण

२.३.४.२ क्रिया विशेषणया व्युत्पादन

२.४ अर्थ भेद -

२.४.१ थःथिति खँग्वः या विश्लेषण

२.४.२ अर्थान्तर

२.५ शब्दभेद (१० न्वचु)

२.५.१ आपालं पाःगु पर्याय खँग्वः

२.५.२ भचा भचा पाःगु सहजातीय खँग्वः

गुहालि ज्वलं

१) अल्पज्ञ, विष्णु नेवारी खँग्वलय् दुब्युब्युं । इनाप दँ ६ ल्याः ४०, ने.सं. ११०८ ।

२) जोशी, सुन्दरकृष्ण

(क) नेपालभाषा म्वाकातय्गु खँय् । कुलां ल्याः ९:१५४-१६२ ने.सं. १११०

(ख) नेपालभाषाको भविष्य निर्माणमा यसका भाषिकाहरुले खेलन सक्ने

भूमिका । भ्नीपुचःस्मारिका । विराटनगर : भ्नीपुचः न्हूदँ १११४ :

१७-२५

३) नेवाःमि, दरशा वन्दिपुरया नेपालभाषा । येँः राम भक्त भोमि, ने.सं. १११४।

४) तमोट, काशीनाथ

(क) ऐतिहासिक सन्दर्भय् नेपालभाषा व दोल्खा भाषिकाया कारक प्रत्ययय्

छपुलु । पलेस्वां १ (११०९), पौ ७३-७६ ।

(ख) नेपालभाषाया प्रसार । यैः नेपालभाषा परिषद, ने.सं. ११११ ।
(गाष्ठीपत्र)

५) मल्ल, कमलप्रकाश ध्वाना सफूया धलःया भूमिका । यैः लय्ताः दबू ,
ने.सं. १०९९ ।

६) माली, इन्द्र भीगु भाय् भीगु खंग्वः । पोखरा : मांभाय् पुचः,
ने.सं. १०९८ ।

७) शर्मा, रमापतिराज नेपालभाषाया बँ, नेपालभाषा नँ । कान्तिपुर :
च्वसापासा, १०९९ ।

८) शाक्य, राजेन्द्र नेपालभाषाया बलामि भाषिकाया क्यारुप । एम.ए.या
च्यागूगु पत्रया शोधग्रन्थ । यलः नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, ने.सं. १११९ ।

९) श्रेष्ठ, रुद्रलक्ष्मी दोल्खा नेवाः भाय्या वर्णनात्मक अध्ययन, विद्यावारिधि
शोधप्रबन्ध । नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, त्रि.वि., वि.सं. २०५० ।

१०) सायमि, प्रेम- दोल्खाया नेपालभाषा खँपुमुना । यैः नेपालभाषा अध्ययन
व अनुसन्धान केन्द्र, ११०६ ।

११) सिंह, तुलसीलाल- नेपालभाषाया प्यांगां भाषिका । यलः साहित्यया
मूलुखा, १११२ ।

१२) Genetti, Carol 1988 (a) *A contrastive study of the Dolkha and
Kathmandu Newari Dialects*. Cahiers de Linguistique , Asie Orientale,
27. 2 : 161-191.

1990 (b) *A descriptive and historical account of the Dolakha Newari
dialect*. Ph.D. dissertation, University of Oregon.

1993 (c) On the morphological status of casemarkers in Dolkha Newari.
LTBA 16 . 1 : 57-73.

1997 (d) Object relations and dative case in Dolkha Newari. *Studies in
language* 21. 1 : 37 -68 Amsterdam : John Benjamins.

१३) H. Kurath- *Areal Linguistics : problems, methods, results* . Indiana
Unversity, Bloomington, Indinana .

१४) Hasimoto, Mantaro J.-*The Newari Language : A classified lexicon of its
Bhadgaon dialect*. 1977 Mounmenta Serindica No 2 . Tokyo : ILCAA

१५) Joshi, Sundar Krishna-*A description of Bhaktapur Newari*. Ph.D.
desertation. University of 1984 Poona.

१६) Shakya, D.R. 1992- *Nominal and verbal morphology in six dialects
of Newari* . M.A. dessertation submitted to the Oregon University, USA.

नेपालभाषा भाषिका (अध्ययन व प्रतिवेदन
(आ) क्षेत्रकार्य प्रतिवेदन
ऐच्छिक (विशिष्ट)

NB. 508-3

च्यागुगू पत्र
पूल्या: ५०
कक्षाभार: ७५

नेपालभाषाया छुं छगू भौगोलिक वा सामाजिक भाषिकाया वर्णनात्मक अध्ययन याना: च्वइगु थुगु प्रतिवेदन सम्बन्धित विद्यार्थी परीक्षा क्वचा:गु तिथिं लच्छिया दुने नेपालभाषा केन्द्रीय विभागय लःल्हाय्मा: । लःल्हा:गु तिथिं सामान्यतया: छवा दुने केन्द्रीय विभागं विशेषज्ञयाथाय् मूल्यांकनया लागी व्छ्यगु व मेगु छवा दुने सम्बन्धित विद्यार्थीया अन्तरवार्ता कया: प्राप्ताइ बीगु ज्या जुइ ।

नेवाः लोक-साहित्य
ऐच्छिक (विशिष्टीकरण)

NB. 508-4

च्यागूगु पत्र
पूल्याः १००
कक्षाभारः १५०

तातुना

नेवाः लोक साहित्यया थीथी विधाया स्वरूप म्हसीकेगुया नापं विवेचना व विश्लेषण याये फय्केगु ।

पाठ्य विवरण

एकाइ

कक्षाभार

I

लोक साहित्य म्हसीका

३०

(क) लोक साहित्यया परिभाषा, विशेषता व महत्व

(ख) लोक साहित्य वा लोकवार्ता व लोक संस्कृति

(ग) लोक साहित्यया अध्ययन परम्परा

(घ) नेपाःया लोक साहित्य सम्बन्धी सामान्य ज्ञान दय्केगु

(ङ) नेवाः लोक साहित्यया अध्ययन परम्परा व थौया अवस्था

II

लोक काव्य

३०

(क) लोक काव्यया परिभाषा, विशेषता व महत्व

(ख) लोक काव्यया ता (प्रकार) - (१) लोकम्ये (२) बाखंम्ये

(ग) लोककाव्यया वर्गीकरण व विश्लेषण ।

(अ) पुलांगु म्ये मुना

१) गन वने गथे चोने प्राण मचोड कृष्ण विनान (म्येपु १२४)

२) गुचोस देवलस बिज्यात अतिरस (म्येपु १६०)

३) ग्वसिंग परबतस आनन्दन श्री स्वयम्भू (म्येपु १६१)

४) तन्नमामी थानपति बिघन हललपु देवस्तं (म्येपु ४७४)

(आ) मतेनाया म्ये

१) प्याखन हुयाथे न्यासिवने सवल हुं ओह्म ल्यासेचा (म्येपु ३०)

२) छि भ्नाइ परदेश गोलत जि पियु रे प्राण (म्येपु ३७)

३) गुलित फसाद बिय तेना कृष्ण (म्येपु ७९)

४) थ्वहे पापी मिजं जित : मयल रे (म्येपु १२८)

५) राजमति कुमति जिंके वःसा पिरति (म्येपु १४४)

६) आयबुयां छु याये दाइचा जि जक मन च्वं ला
(म्येपु १५९)

७) जि नं छंत माया या:सां छं माया मया: रे
(म्येपु १७८)

(इ) पुलांगु म्ये (स्वंगूगु)

१) भालकि ह्वना पुस्वामी (म्येपु २३)

२) ओह्म प्रभु बिओ जित (म्येपु २४)

३) नमस्तु श्री भीमराजा (म्येपु २५)

४) इचंगुया नारायण (म्येपु २७)

५) संदेश चोनह्म कायया (म्येपु ३०)

III लोक बाखं

३०

(क) लोक बाखंया परिभाषा व विशेषता

(ख) लोकबाखंया अध्ययन परम्पराया शुरु व विकास

(ग) नेवा: लोकबाखं अध्ययनया शुरु व विकास

(घ) नेवा: लोकबाखंया ब्वथला (वर्गीकरण) व विश्लेषण

ड) अन्तर्राष्ट्रिय लोक बाखंया बाखं ताजि (Tale Types) व
मन्तुना ताजि (Motif Types = अभिप्राय ताजि) ।

(अ) नेपा:यागु पुलांबाखं छगूगु भाग

(आ) न्यँकँबाखं

IV लोकप्याखं, क्वा:कासा, खँभाय् व छुनाखँ नेवा:

३०

लोकसाहित्यविदपिनि म्हसीका

लोकप्याखं (लोकनाटक)

(क) लोक प्याखंया परिभाषा, विकास व विशेषता

(ख) नेवा: लोक प्याखं क्वा:कासा प्याखंया बाथ: प्याखंया

विशेषता, महत्व व विश्लेषण ।

क्वा:कासा

(क) क्वा:कासाया परिभाषा, विशेषता व महत्व

(ख) ब्वथला व विश्लेषण ।

खँत्वा: खँभाय् व छुनाखँ

(क) खँत्वा: खँभाय् व छुनाखँया परिभाषा, विशेषता व महत्व

(ख) थुकिया दथुइ पा:सु (फरक)

(ग) ब्वथला व विवेचना ।

नेवा: लोक साहित्यविदपिनि म्हसीका

(क) मानदास तुलाधर

(ख) करुणाकर वैद्य

(ग) प्रेमबहादुर कसा:

(घ) सत्यमोहन जोशी

गुगुं छगू नेवा: गामय् लोक साहित्यया थी थी विधाया संकलन, अध्ययन व विश्लेषण case study या आधारय् ब्वमिं छगू प्रतिवेदन प्रस्तुत यायेगु ।

पाठ्य सफू

१. तुलाधर, मानदास (संक.) व तमोट, काशीनाथ (सम्पा), पुलांगु म्ये मुना, कान्तिपुर: नेपालभाषा परिषद, ने.सं. ११०१ ।
२. कसा:, प्रेमबहादुर (सम्पा), मतेनाया म्ये । कान्तिपुर : प्रमबहादुर ने.सं. १०९७
३. कसा:, प्रेमबहादुर (सम्पा) बाखंम्ये, येँ । च्वसापासा, ने.सं. १०८३
४. वैद्य, करुणाकर (संकलक), नेपा:यागु पुलांगु बाखं (छगूगु भाग), चतुर्थ सं. येँ: मानदास सुगतदास (ने.सं. ११०२) ।
५. तुलाधर, मानदास पुलांगु मे (निगूगु व स्वंगूगु) । काठमाडौं : मानदास लुमन्ति प्रकाशन, (निकोगु ने.सं. ११११)
६. शर्मा, चकधर व हरिमानसिंह -बा:थ: प्याखं मुना (चकधर शर्मा - "ल्यवसिं मिसा" । खेलुइता ७ (११०६), पौ ६९-७८, "च्वलय् खुदां दां खुदां", ८ (११०७), पौ ३३-४१, "कौला खिचा", ६ (११०५), पौ ३१-४३ । हरिमान श्रेष्ठ - "माक:सि मियेगु" १० (११०९) पौ ५९-७३ "खुसि छिकेगु", ११ (१११०), पौ ४३-५४, "छ्योँ ध्वगि" , १२ (११११) पौ ८२-८६, "ख:सां च्य: मुखुसां च्य:" , १५ (१११४) पौ ४१-४९ ।
७. बज्राचार्य, पुण्यरत्न , क्वा: व कासा । येँ: सानुमानन्धर ने.सं. १०७७ ।
८. जोशी, सत्यमोहन, खँत्वा: व खँभाय् । येँ: च्वसापासा ने.सं. १०७८ ।
९. जोशी सत्यमोहन, छुनाखँ । येँ: च्वयापासा, ने.सं. १०८२ ।
१०. ज्यापु , पञ्च , खँत्वा: खँभाय् व छुनाखँ छपुच: । येँ: नातिबज्र बब्राचार्य, ने.सं. १११८

गुहालि ज्वल

१. ओजावा, तोशिओ - मौखिक लोक संस्कृति बाखं कुंकेगु व च्वयेगु ज्या । भाय्हिलागि अमृतरत्न तुलाधर लोक साहित्य १,१ (ने.सं. १११४) पौ १२ - १९ ।
२. उपाध्याय, डा. - कृष्णदेव लोक साहित्य की भूमिका । इलाहाबाद : साहित्य भवन (प्रा.) लिमिटेड, ई.सं. १९८६ ।
३. नेवा: लोक साहित्य । -(लोक साहित्य गोष्ठी ज्यापौ) । यल: लोक साहित्य पषिद् , ने.सं. ११०६ ।

४. जोशी, सत्यमोहन - *हाम्रो लोक संस्कृति* । काठमाडौं : रत्नपुस्तक भण्डार, वि.सं. २०१४ ।
५. जोशी, सत्यमोहन - "काती प्याखंया बाथः प्याखनय्" (लोक नाटक) न्हिलिख्यालि ध्याचुयागु पह नेपालभाषा व थ्वया साहित्य विभागीय गोष्ठी सम्पा. प्रेमशान्ति तुलाधर, यलः नेपालभाषा केन्द्रीय शिक्षण विभाग, ने.सं.१९९०, पौ ३ - १४ ।
६. जोशी, सत्यमोहन - "यलया कति प्याखंया परम्परा", *ज्वलान्हायकं*, २४ (ने.सं. १९०५), पौ २०-२२
७. थापा, धर्मराज व सुवेदी, हंसपुरे - *नेपाली लोक साहित्यको विवेचना* । काठमाडौं : पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, त्रि.वि., वि.सं. २०४१ ।
८. दिवस, तुलसी (संयोजक)- *नेपाल लोक संस्कृति संगोष्ठी* । काठमाडौं : ने.रा.प्र.प्र., वि.सं. २०३२
९. वैद्य, जनकलाल, नेपालभाषा बाखंने दुने । भारत साय्मि (सम्पा) *बाखं समालोचना* (यें: पल्पसा साहित्य ख्यः ने.सं. १०९५) पौ १४-२४ ।
१०. दिवस, तुलसी (सम्पा.), *नेपाली लोककथा* । काठमाडौं : ने.रा. प्रज्ञा प्रतिष्ठान, वि.सं.२०३३, पौ १-४७ "नेपाली लोककथाको वर्गीकृत सर्वेक्षण" ।
११. दिवस, तुलसी - *नेपाली लोककथा : केही अध्ययन* । काठमाडौं : ने.रा.प्र.प्र., वि.सं. २०३३ ।
१२. वैद्य, करुणाकर - *नेपाःयागु पुलांबाखं*, निगूगु भाग, काठमाडौं : नेपाल बुक पब्लिकेशन रेन्टर, ने.सं. १९०० ; स्वंगूगु भाग, कन्तिपुर : बी.आर. तुलाधर, ने.सं. १९००; प्यंगूगु भाग, यें: पासा मुना, ने.सं. १९०३ ; न्यागूगु भाग , काठमाडौं : मानदास लुमन्ति प्रकाशन, ने.सं. १९०४ व खुगूगु भाग, ललितपुर : जयश्री पब्लिकेशन, ने.सं. १९०८ ।
१३. वज्राचार्य, मदनसेन - "नेवाःलोकबाखं दुनेज्या व अध्ययनया इतिहास", *नाय्खिं* (ने.सं.१९९९), पौ, ८६-१०५ ।
१४. बन्धु डा. चूडामणि - "लोक संस्कृति, लोक साहित्य व ख्यःज्या", *लोक साहित्य*, यलः लोक साहित्य परिषद, ने.सं.१९९४, पौ ३३ - ४९ ।
१५. वज्राचार्य, मदनसेन - *लोकम्ये मुनामि मानदास तुलाधरया जीवनी* । यलः लोक साहित्य परिषद, ने.सं. १९०९ पौ, ४९ - ७५ ।
१६. वज्राचार्य, मदनसेन - *लोकसाहित्यविद् करुणाकर वैद्यया जीवनी* । यल : लोक साहित्य परिषद, ने.सं. १९०९, पौ ६२ - ९४ ।
१७. वज्राचार्य मदनसेन - *प्रेमबहादुर कसाःया जीवनी* । यें : प्रेमबहादुर कसाः अभिनन्दन समारोह समिति, ने.सं. १९०९, पौ ८४ - १०९ ;

१८. " " - सत्यमोहन जोशीया जीवनी । नेपा: सत्यमोहन जोशी हनेज्या ग्वसा: खल:, ने.सं. १११४, पौ ३७ - ६२ ।
१९. वज्राचार्य, मदनसेन (सम्पा.) - सत्यमोहन जोशीया च्वखंमुना । नेवा: व नेवा: लोक साहित्य । ये: सत्यमोहन जोशी हनेज्या ग्वसा: खल:, ने.सं. १११४ ।
२०. श्रेष्ठ, हरिगोविन्द - "लोकम्ये छगू चर्चा" । चकना ३ (ने.सं. ११०५) पौ ६४ - ७० ।
२१. श्रेष्ठ, हरिमान-"कत्ति प्याखं दुने लोकप्याखं", लोक साहित्य यल: लोक साहित्य परिषद,ने.सं.१११४), २२. सत्येन्द्र - लोकसाहित्य विज्ञान । आगरा : शिवलाल अग्रवाल एण्ड कम्पनि ई.सं. १९७१ ।
२३. Charilotte, Sophia Burrca, *The Hand Book of Foloklore* , 1914 A.D.
२४. Keshar Lall, *Lore and Legend of Nepal* (1961, New edition (1991)
२५. Keshar Lall, *The Seven Sisters and other Nepese Tales*, Kathmandu : Ratns Pustak Bhandar, (1967)
२६. Shakya, Karna and Griffith Linda, *Tales of Kathmandu*, Brisbane (Australia) : House of Kathmandu, (1980)
२७. *Introduction : A Structural Study of Nepalese Folktales* p. 1-23
२८. Tale Types p. 229-232 (3) Motif Types p. 233-249.
२९. Thompson, Stith - *The Folktale*. London : university of califoronia press, (1977)
३०. *Indese of Tale Types* p. 481-487 (2) Indesec of Molif p. 488-500.
३१. Kesar Lall, *Nepalese Book of Proverbs* Kathmandu : or. Shashi M. Shrestha. (1985)

नेपालमण्डलया इतिहास
ऐच्छिक (अन्तरविषयक)

NB. 509-1

गुंगूगु पत्र
पूर्व्याः १००
कक्षाभारः १५०

तातुना

नेपाल अधिराज्यय् मध्यकालय् खनेदुगु स्वंगू मूल राज्य खस, तिरहुत व नेपालमण्डलमध्ये नेपालमण्डलया इतिहासया परिचय बीगु ज्या थन जुइ । थुकिं नेपाल उपत्यका व जःखः अर्थात् नेपालमण्डलया प्राचीन कालनिसें मध्यकालया अन्त्यतकया राजनैतिक नापं सामाजिक-सांस्कृतिक इतिहासया ज्ञान दय्की ।

पाठ्य विवरण

थुकी क्वय् बियाकथं मूमू एकाइ तथा कचा एकाइ दइ -

एकाइ

कक्षाभार

I ऐतिहासिक स्रोत ज्वलं

(क) उत्कीर्ण अभिलेख (ख) लिखत अभिलेख (ग) ग्रन्थ १०
अभिलेखया पुष्पिका टिपोट (घ) वंशावली (ङ) भूतवृत्तान्त
(घटनावली, थ्यासफू) (च) कला-कृति (छ) मुद्रा
(ज) विदेशीतय् यात्रावृत्तान्त आदि

II ऐतिहासिक परिचय

१५

(क) नेपालमण्डलया भूगोल
(ख) नेपालमण्डलया लागा
(अ) लिच्छवि अभिलेख प्राप्ति क्षेत्र
(आ) नेपाल माहात्म्यकथंया सीमा
(इ) चतुषष्ठी शिवलिंग क्षेत्र
(ई) चतुर्विंशति बौद्ध पीठ क्षेत्र
(ग) नेपाल व नेवाः खंग्वःया व्युत्पत्ति
(घ) नेपालमण्डल व उकिया पर्याय खंग्वः
(ङ) खसराज्य व डोय (तिरहुत) राज्यनाप स्वापु

III लिच्छविकालया इतिहास

३०

(क) लिच्छविपूर्व किरात कालया सामान्य परिचय
(ख) लिच्छविकालया सरसरी इतिहास
(ग) विशेष जुजुपिनि ऐतिहासिक परिचय (जयवर्मा, मानदेव,
शिवदेव, अंशुवर्मा,
नरेन्द्रदेव, जयदेव II)
(घ) प्रशासनिक व्यवस्थाय् छपुलु
(ङ) सामाजिक-सांस्कृतिक व्यवस्थाय् छपुलु

IV

पूर्वमध्यकालया इतिहास

३०

- (क) नेपालसंवत्त्या उत्पत्ति व विकासय् छपुलु
 (ख) सरसरी इतिहास-संकमण व पूर्व मल्ल काल
 (ग) नेपालमण्डलया विषय (जिल्ला) या परिचय
 (घ) विशेष जुजुपिनि ऐतिहासिक परिचय (राघवदेव,
 गुणकामदेव, शिवदेव (सिंहदेव), अरिमल्ल, महारानी
 देवलदेवी, जयस्थिति मल्ल, यक्षमल्ल)
 (ङ) प्रशासनिक व्यवस्थाय् छपुलु
 (च) सामाजिक-संस्कृतिक व्यवस्थाय् छपुलु

V

उत्तरमध्यकालया इतिहास

५०

- (क) यँदेय्या इतिहास (१२ न्वचु)
 (अ) सरसरी परिचय
 (आ) महापात्र कालया अवस्था
 (इ) मूमू जुजुपिनि परिचय (रत्न मल्ल, महेन्द्र मल्ल,
 प्रताप मल्ल, जयप्रकाश मल्ल)
 (ख) यलदेय्या इतिहास (१२ न्वचु)
 (अ) सरसरी परिचय
 (आ) महापात्र कालया अवस्था
 (इ) मूमू जुजुपिनि परिचय (सिद्धिनरसिंह मल्ल, श्रीनिवास
 मल्ल, योगनरेन्द्र मल्ल)
 (ई) सप्तकुटुम्बज व खुम्ह प्रधानतय् गतिविधि
 (ग) ख्वप देय्या इतिहास (१२ न्वचु)
 (अ) सरसरी परिचय
 (आ) नेपालमण्डलया शक्ति केन्द्रकथं ख्वप
 (इ) मूमू जुजुपिनि परिचय (राय मल्ल, जगत्प्रकाश
 मल्ल, जितामित्र मल्ल, भूपतीन्द्र मल्ल, रणजित
 मल्ल)
 (घ) स्वनिगःया मेगु व्यवस्था
 (अ) प्रशासनिक व्यवस्थाय् छपुलु
 (आ) सामाजिक-सांस्कृतिक व्यवस्थाय् छपुलु
 (इ) ने.सं. ६१५ या नेपालमण्डलया राजपात सम्बन्धी
 अबलेया संयुक्त जुजुपिनि तंबशासन

VI

पृथ्वीनारायण शाहया नेपालमण्डल हताः (८६४-८९०)

१०

- (अ) नुवाकोट विजय ।
 (आ) कीर्तिपुरया ल्वापु
 (ई) ख्वपय् अन्तिम हताः

(उ) स्वनिगलय् आर्थिक नाकान्दी

(इ) कान्तिपुरय् हता:

गुहालि ज्वलं

१. आचार्य, बाबुराम - "गोरखाविजयकालका घटना ।" पूर्णिमा , २७ (२०२९ आश्विन), पृ. १६३-१७४ ।
२. कार्की, दुर्गादेवी - "देवलदेवी" । रोलम्ब, १५ : ३ (१९९५ जुलाई-सेप्टेम्बर), पृ. २३-२७ ।
३. खनाल, मुक्तिनाथ-नेपाल माहात्म्य । काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, वि.सं. २०२८ ।
४. तमोट, काशीनाथ - "यँ, यल, ख्वप नेपालमण्डलया स्वशासित राज्यजक खः ।" देशय्मरु भ्याः ४: १ (१९९७ पाहेलाख्व ८), पौ ३ । -नेपालमण्डल-लिच्छवि अभिलेख लूगु थाय् ।" देशय्मरु भ्याः, ३:९ (१९९६ चिल्ला २४), पौ ३ ।
५. जोशी, सत्यमोहन - नेपाली राष्ट्रिय मुद्रा । दास्रो संस्करण । ललितपुर : साभा प्रकाशन, वि.सं. २०४२ ।
६. पिया, रमेशमान - "नेवाः समाजया सचरना" । सन्ध्याटाइम्स (विशेष तँसापौ), १९९९ न्हूदँ, पौ ५०-५१ ।
७. नेपाल, ज्ञानमणि- नेपाल निरुक्त । काठमाडौं : ने.रा.प्र.प्र., वि.सं. २०४० ।
८. मल्ल, कमलप्रकाश - पूर्वज लुमंका । यँ : थःनेया थकूजु खलः, ने.सं. १९०० (यँया महापात्र थुकुजुजु वारे) ।
९. वज्राचार्य, नरेशमान-"नेपालको बौद्धधर्म परम्परामा नेपालमण्डल । लोटस रिसर्च सेन्टरया सक्रियताय् भिगूगूगु बौद्ध संस्थातय् ग्वसालय् ने.सं. १९९९ कछला १२ - १६ जूगु नेपालमण्डल बौद्ध सांस्कृतिक सम्मेलनस न्त्यब्वःगु अनुसन्धान पौ ।
१०. वज्राचार्य, गौतमवज्र-"यडगल यम्बु" । कन्दीव्यूसन्स टु नेपालिज स्टडिज, १ : २ (जून १९७४), पृ.९०-९८ ।
११. वज्राचार्य, धनवज्र व टेकबहादुर श्रेष्ठ - पाञ्चाली शासन पद्धतिको ऐतिहासिक विवेचना । कीर्तिपुर : वि.सं. २०३५ चैत्र ।
१२. प्रधान, भैरवबहादुर - मध्यकालीन नेपाल । काठमाडौं : कृष्णबहादुर प्रधान, वि.सं. २०१० ।
लामिछाने, जनार्दनराज - मल्लकालिक प्रशासनका केही पक्ष । काठमाडौं : लेखक, पि.सं. २०३७ वैशाख ।
१३. उपाध्याय, श्रीरामप्रसाद - नेपालको प्राचीन तथा मध्यकालीन इतिहास । काठमाडौं : रत्न पुस्तक भण्डार, वि.सं. २०५१ जेष्ठ ।

१४. नेपाल, ज्ञानमणि - *नेपालको पूर्वमध्यकालको इतिहास* । कीर्तिपुर : ने.ए.अ.के. वि.सं. २०५४ ।
१५. शर्मा प्रयागराज - *कुल, भूमि र राज्य : नेपाल उपत्यकाको पूर्व मध्यकालिक सामाजिक अध्ययन* । कीर्तिपुर : ने.ए.अ.के., वि.सं. २०५४ ।
१६. मुनकर्मि, लीलाभक्त - *मल्लकालीन नेपाल* । काठमाडौं : रत्नपुस्तक भण्डार, वि.सं. २०२५ ।
१७. शाक्य, हेमराज - *मणिगल राजप्रसाद* । ललितपुर : मंगलवजार बुद्धजयन्ति समारोह समिति, ने.सं. १०९४ ।
१८. वज्राचार्य, धनवज्र - "मध्यकालीन नेपाल" । *नेपाल परिचय* । कीर्तिपुर पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, त्रि.वि., वि.सं. २०३२ चैत, पृष्ठ ७०-१२० ।
१९. पन्त, दिनेशराज - *गोरखाको इतिहास* भाग १-४ काठमाडौं : लेखक, वि.सं. २०४१ - २०५० ।
२०. रेग्मी, जगदीशचन्द्र - *प्राचीन नेपालको राजनैतिक इतिहास* । काठमाडौं : ने.रा.प्र.प्र., वि.सं. २०३५ ।
२१. वज्राचार्य, धनवज्र - *लिच्छविकालका अभिलेखन* । कीर्तिपुर : ने.ए.अ.के., वि.सं. २०३० ।
२२. वज्राचार्य, गौतमवज्र - *हनूमाढोका राजदरवार* । कीर्तिपुर : ने.ए.अ.के., वि.सं. २०३६ ।
२३. ज्ञवाली, सूर्यविक्रम - *नेपाल उपत्यकाको मध्यकालीन इतिहास* । काठमाडौं : रायल नेपाल एकाडेमी, वि.सं. २०१९ ।
२४. वज्राचार्य, धनवज्र व मेपिं - *इतिहास संशोधनको प्रमाण प्रमेय* । जगदम्बा प्रकाशनमाला २७ । ललितपुर : जगदम्बा प्रकाशन, वि.सं. २०१९ मार्ग ।
२५. *पूर्णिमा-संशोधन मण्डलया इतिहास प्रधान स्वलापौ न्हापांगु ल्याः* (२०२१ वैशाख) निसें आःतकया प्रकाशन ।
२६. Burliegh, Peter - "A Chronology of the later Kings of Patan." *Kilash IV* : 1, pp. 21-71
२७. Malla, Kamal P. - "Nepal : Archaeology of the word". " *Heritage Presernation : Tourism for Tomorrow*. Kathmandu : PATA Nepal Chapter and Neapl Heritage Society, 1983, pp. 63-69
२८. Mirashi, V.V - "A Gold coin of praanarayana". *Journal of Numismatic Sociey of India*, 3 (1941), pp. 93-97 . काशीनाथ तमोट (अनु.) प्राणनारायणया लुंमुद्रा । पलिस्था, ७ (१९९९), पौ. १३-१५ ।
२९. Petech, Luciaeo - *Medieval History of Nepal* (C.750-1480). Second ed. Rome : ISMEO, 1984 .

३०. Regmi, D.R. - *Medieval Nepal* , pts 1-4. Calcutta : Firma K.L. Mukhopadhaya, 1965-1966. Pt. 4. patnal : Self- published.
३१. Shakya, Hemaraj and T.R. Vaidya - *Medieval Nepal Colophons and Inscriptions* : Kathmandu : T.R. Vaidya , 1970 .
३२. Slusser, Mary Shepherd - *Nepal Mandala* 2 vols. Princeton University Press, 1982.
३३. Tamot, Kashinath and Ian Alsop - "A Kushan period Sculpture from the reign of Jaya Varma, AD. 184 / 185". *Asian Arts* Internet : [http: / Wecart, com. asianart / art icles / Jaya / index / html](http://Wecart.com/asianart/articles/Jaya/index/html) . , pp. A -34 (Computer Print)

(ख) नेवा: संस्कृति
ऐच्छिक (अन्तरविषयक)

NB. 509-2

गुंगूगु पत्र
पूल्या: १००
कक्षाभार: १५०

तातुना

नेपालभाषा उच्च शिक्षा प्राप्त याःपिसं नं नेवा: संस्कृतिबारे शैक्षिक, प्राज्ञिक रूपं
अध्ययन अनुसन्धान याये फय्केत थ्व पाठ्यक्रम दय्केज्या जूगु खः । नेवा:
संस्कृतिबारे थीथी पक्षय् ब्वंज्या-मालेज्या यायेफइ ।

पाठ्य विवरण

थुकी क्वय्बिया थीथी एकाइ व कचा एकाइया पाठ्य ज्वलं दइ -

एकाइ

कक्षाभार

I संस्कार

२५

(क) संस्कारया सैद्धान्तिक परिचय

(ख) जीवन संस्कार व मृत्यु संस्कार (सोइ संस्कार, दश
संस्कार)

(ग) मूमू संस्कारया विशेष परिचय (मचा जंक्व, कय्तापूजा,
बरे छुये, इहि, बाद्दा, इहिपा, अन्त्येष्ठी)

(घ) ज्याजंक्वया परिचय

II वर्षकृत्य (नखःचखः)

२५

(क) वर्षकृत्य (नखःचखः)या परिभाषा व लागा

(ख) मू मू नखः परिचय गथांमुगः, गुंपुन्हि, मोहनि, स्वन्ति,
यःमधि पुन्हि, घ्यःचाकु संल्हु, सिलाचःह्य, पाहांचःह्य,
सिथिनखः,

(ग) स्थानिय विशेष परम्परा - सायाः, मतयाः, पञ्चदान,
सम्यक्

(घ) परिवार हने परम्परा - मांया ख्वाः स्वये, वौया ख्वाः स्वये,

(ङ) स्थानीय जात्रा - यँया यंयाः, यलया बुंगद्योजात्रा, ख्वपया
बिस्काः, किपूया न्हय्गांजात्रा, थिमिया वालकुमारी जात्रा, ,
भवतया चण्डेश्वरीजात्रा, पंति भैरव इन्देश्वर जात्रा,
दोलखाया भीमेश्वर जात्रा, रामेछापया गौरातीभीमेश्वर
जात्रा, तिस्टुडया वज्रवाराही जात्रा

III धर्म व धार्मिक सहिष्णुता

२५

(क) नेवाःतय्सं नालाकाःगु धर्मया परिचय

(ख) शैवधर्म व उकिया परम्परा, मू मू शैवतीर्थ

(ग) वैष्णवधर्म, प्यम्ह नारायण सीकःवनेगु परम्परा, कृष्ण पूजा
परम्परा

- (घ) बौद्धधर्म प्यम्ह करुणामय
- (ङ) शाक्त सम्प्रदाय मातृका पीठ पूजा परम्परा, स्वम्ह भगवती (शोभा, नक्साल, पलाञ्चोक)
- (च) धार्मिक सहिष्णुया थीथी दसु छम्ह द्योयात हिन्दु बौद्ध निथिकं थःथःगु पहलं पूज्याय्गु परम्परा, छथाय् हे निथिकंया द्योतय्गु परम्परा आदि ।

IV गुथि परम्परा

२५

- (क) गुथि प्रणाली परिचय
- (ख) गुथि व्यवस्थापनय् छपुलु
- (ग) गुथिया प्रकार
- (घ) गुथिया इतिहास (लिच्छवि, मल्लकाल व थौकन्हय्)
- (ङ) गुथिया आर्थिक पक्षय् छपुलु
- (च) संसारदेवी गुथिया विशेष परिचय (ने.सं.५६१ निसें आःतक त्वाःमदय्क न्ह्यानावयाच्चंगुया ब्वँज्या)

V नेवाः जातिया निर्माण व संरचना

२५

- (क) संरचनाया स्वरूप
- (ख) गुभाजु-द्योभाजुपिनि भूमिका
- (ग) स्यस्यःउराय्तय् विशेषता
- (घ) ज्यापु जातिया परिचय
- (ङ) कुनां (बिनां) तय्गु चलन

VI सांस्कृतिक केन्द्रस्थल

२५

- (क) येँ लाय्कू लागा (क्षेत्र)
- (ख) यल याय्कू लागा
- (ग) ख्वप लाय्कू लागा
- (घ) पशुपति लागा
- (ङ) स्वयम्भू लागा
- (च) खास्ति लागा
- (छ) चांगु लागा
- (ज) सक्वया वज्रयोगिनी
- (झ) वादेया वज्रवाराही
- (ञ) फंपिया दक्षिणकाली

गुहालि ज्वलं

१. आचार्य, बाबुराम- नेपालको सांस्कृतिक परम्परा । काठमाडौं : श्रीकृष्ण आचार्य (सं.प्र.), वि.सं. २०५४ ।
२. जुजु, बलदेव व सुरेन्द्रमान श्रेष्ठ - नेपाःया तान्त्रिक द्यः व तान्त्रिक पूजा । येँ: च्वमिपिं, ने.सं. ११०५ । कान्तिपुर । येँ: पासापिं, ने.सं. ११०८ ।

३. टण्डन, गोविन्द-नेपालमा गूठीव्यवस्था । काठमाडौं : नेपाल अध्ययन समूह, वि.सं. २०५२ ।
४. तमोट काशीनाथ - "पन्ति जात्राया खः ल्वाकीबलेया उन्माद" । देशयमरु भ्याः, ४:२४(१११७ तछलागा ६), पौ ३ ।
५. तमोट काशीनाथ-"विसंखु नारायणथान न्ह्याइपु खनि" । देशयमरु भ्याः, ४ : ३५ (१११७ यँलाध्व ९), पौ २ ।
६. तमोट काशीनाथ- पलाञ्चोक भगवती वना खँ । देशयमरु भ्याः ३ : २४ (१११६ दिल्ली ३), पौ ३ ।
७. तमोट, काशीनाथ- "जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लं दय्कूगु थिति" । राजमति ११ : ४९ (१११३ यंला १९) - १२ : १ (१११४ कछला ९), पौ (स्तम्भ) ५ ।
८. तमोट, काशीनाथ- "नेवार समुदायको धर्म र संस्कार" । स्मारिका (नेपाल नेवार समाज), वि.सं.२०५३) पृ .२१ -२३ ।
९. पौड्याल, दामोदर - समाज र राष्ट्रको उत्थानमा गुठीको भूमिका । काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, वि.सं. २०४४ ।
१०. मुनकर्मि, लीलाभक्त- विस्केट जात्राको संस्कृति । भक्तपुर : भक्तपुर नगरपालिका, वि.सं. २०५३ चैत्र ।
११. रेग्मी, जगदीशचन्द्र - नेपालको धार्मिक इतिहास (प्राचीन र मध्यकाल) द्वितीय संस्करण काठमाडौं : रत्न पुस्तक भण्डार, वि.सं.२०३९ ।
१२. वज्राचार्य, पुण्यरत्न- भ्रूगु नखःचखः । काठमाडौं पूर्ण वूक स्टल, ने.सं. १०८४ ।
१२. वज्राचार्य, आशाकाजी - नेपाल वर्षक्रिया नखःचखः पुस्तकम् । यल : स्वयं, ने.सं. ११०७ ।
१३. वज्राचार्य, रत्नकाजी - नेवार संस्कार संस्कृतिया ताःचा । यें: वज्राचार्य प्रकाशन, ने.सं. ११०९ ।
१४. वज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न व मुनीन्द्ररत्न वज्राचार्य- पुलुपालु । यें: प्रमोदहर्ष वज्राचार्य, ने.सं. १११२ ।
१५. वज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न- म्हपूजा विधि । म्हपूजाको पद्धती । यें: जः सफूकुथि, ने.सं. १११८ ।
१६. वज्राचार्य, मुनीन्द्ररत्न- नेवाः बौद्ध संस्कृति करुणामय जात्रा । लोटस रिसर्च सेन्टरया सक्रियताय् भ्रिगुंगूगु बौद्ध संस्थातय् ग्वसालय् ने.सं. १११९ कछला १२ - १६ न्यान्हयंकं जूगु नेपालमण्डल बौद्ध सांस्कृतिक सम्मेलनस न्ह्यब्वःगु अनुसन्धान पौ । १७. वज्राचार्य, बद्रीरत्न व रत्नकाजी वज्राचार्य- नेपाल जनजीवन क्रिया पद्धति । यें: च्वमिपिं, ने.सं. १०८३ ।

१०८३ ।

१८. वज्राचार्य, चुन्दा- *मल्लकालया ह्यं संस्कृति* । यलः नेपालभाषा अध्ययन व अनुसन्धान केन्द्र, ने.सं. ११०५ ।
१९. श्री ५ को सरकार, पुरातत्व विभाग - *संरक्षित स्मारक क्षेत्र एक परिचय* (२०४९ : हनुमानढोका दरवार, पाटन दरवार, भक्तपुर दरवार ; २०५० : स्वयम्भू, बौद्धनाथ, चाँगुनारायण) । काठमाडौं : पुरातत्व विभाग वि.सं. २०४९ - २०५० ।
२०. हृदय, चित्तधर- *नेपाल-संस्कृति* । नेपालभाषा सफूगू ३० गू । कान्तिपुरः नेपालभाषा परिषद्, ने.सं. १०९२ ।
२१. *देवमाला वंशावली* । गोरक्षग्रन्थमाला ८९ । काठमाडौं : क्षप्रानाथ योगीराज, वि.सं. २०१३ श्रावण ।
२२. महर्जन, नाति- *स्वनिगःया संस्कृति, जाति व इतिहासया दुवाला* । यैः च्वमि, ने.सं. १११७ ।
२३. जुजु, बलदेव- *नेवाः संस्कृति व नेवाः दर्शन* । विराटनगर : भ्मी पुचः, ने.सं. ११०१ ।
२४. पाण्डेय, राजबलि- *हिन्दू संस्कार* । चतुर्थ संस्करण । वाराणसी : चौखम्बा विद्याभवन, ई. १९८५ ।
२५. बुढाथोकी, चन्द्रविक्रम- *जयस्थिति मल्लको सुधार* । ललितपुर : साभा प्रकाशन, वि.सं. २०३९ ।
२६. मरासिनी, दधिराम- *कर्मकाण्ड भास्कर* । दाङ : महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय, वि.सं. २०५४ ।
२७. राजवंशी, शंकरमान- *भ्मीगु संस्कृति म्हसीके* । यैः च्वमि, ने.सं. १११२ ।
२८. रेग्मी, जगदीशचन्द्र - *नेवार संस्कृतिको रुपरेखा* । नेपालन २ । काठमाडौं : अफिस अफ नेपाल एण्टीक्वेरी, वि.सं. २०३५ ।
२९. *पलेस्वां* (लोटस रिसर्च सेन्टर प्रकाशन), ७ (गुंला धर्मदेशना विशेषांक, ने.सं.१११४), ११ (आनन्दादि लोकेश्वर च्चोभार विशेषांक, ने.सं. १११६)
३०. इशिर्ई, हिरोशी - *नेपाली संस्कृति : एक पक्ष* । जापानी साहित्य अनुवाद प्रकाशन - १४। ललितपुरः साभा प्रकाशन, वि.सं. २०४४ ।
३१. रेग्मी, जगदीशचन्द्र र पशुपतिकुमार व्दिवेदी - *श्रीआदिनाथ* । ललितपुर : आदिनाथ अनुसन्धान निधि, वि.सं. २०४६ ।
३२. शाक्य, हेमराज- *श्रीविद्याधरी-विजयेश्वरीस्थान संक्षिप्त परिचय* । यैः विजयेश्वरी महाविहार सुधार समिति, ने.सं. १०९८ ।
३३. टण्डन, गोविन्द - *पशुपतिक्षेत्रको सांस्कृतिक अध्ययन*, २ भाग । काठमाडौं : भरेन्द्र राणा तथा मञ्जु राणा, वि.सं. २०५३ (भाग १:अध्ययन) २०५६ (भाग २: अभिलेख)

३२. शाक्य, हेमराज- *सम्यक् महादान गुथि* । येँ: जगत्धर तुलाधर, ने.सं. ११०० ।
३३. शाक्य, हेमराज- *इल्हने सम्यक् इतिहास व थ्वया ज्याभवः* । ललितपुर : बेखारत्न शाक्य, ने.सं.१११२ ।
३४. मानन्धर, जीतबहादुर- *विरिञ्चीनारायण* । काठमाडौं: तारादेवी मानन्धर वि.सं.२०४६ श्रीपञ्चमी ।
३५. मानन्धर, जितबहादुर- *काभ्रेपलाञ्चोकका केही देवी देवताहरु* । काठमाडौं : तारादेवी मानन्धर, वि.सं. २०५३ ।
३६. मानन्धर, सत्यनारायण- *नमोबुद्धको इतिहास* । पनौति : च्वमि, पि.सं. २०५३ आश्विन ।
३७. जोशी, सत्यमोहन - *नेवाःतय् दकलय् सकलय् तःजिगु नखः म्हपूजा* । यलः लोकसाहित्य परिषद्, ने.सं. १११९ ।
३८. हिलाश्रे- मकवानपुरया वज्रवाहाही जात्रा । *विश्वभूमि*, ८ : १३२ (१११६ वछला ९), पौ ३ ।
३९. खनाल, मोहनप्रसाद- *चाँगुनारायणका ऐतिहासिक सामग्री* । कीर्तिपुर : ने.ए.अ.के.,वि.सं.२०४० ।
४०. पन्त, नयराज -"स्थितिमल तथा जातपात ।" *पूर्णिमा* २ (२०२१) पृ. १ - १० ।
४१. Anderson, Mary M.- *The Festivals of Nepal* Calcutta : Rupa . Co, 1988 .
४२. Chattopadhyay, K.P. - *An Essay on the History of Newar Culture*. Kathmandu :
४३. Fiier - Haimendorf, C. Von - "Elements of Newars Social Struture ". *Journal of the Royal Anthrapological Society*, 86 (2) , 1956, pp. 15-38.
४४. Gellner, David - "Language, Caste, Religion and Territory : Newar Identity Ancient and Modern". *European Journal of Sociology*, 27,pp. 102-148.
४६. Lienhard, Sigfried-"Krsnaism in Nepal". Bernhard . Kvlver (ed) *Aspects on Nepalese Traditions* . Nepal Research Centre Publications No.19 (Stuttgart : Franz Steiner Verlage, 1992), pp. 227-234 .
४७. Locke, Joshi K. - *Karunamaya : The Cult of Avalokitesvar - Matsyendranath in the valley of Nepal*. Kathmandu : Sahayagi Prakashan
४८. Levy, Robert I- *Mesocosm : Hinduism and the Organization of a Traditional Newar city in Nepal* . Delhi : Motilal Banarssidas, 1992.
४९. Miller - Boker, Ulrike - " Spatial Organization of a caste society : The Example of the Newar in the Kathmandu Valley, Nepal". *Mountain Research and Development*, 8 : 1 (1988), pp. 23-31 .
५०. Malla, Kamal P. -" Vestiges of Totemism in Newar Society". S. Lienhard (ed.) - Change and Coutinuity : *Studies in the Nepalese Culture of the*

Kathmandu Valley (Turim : CESMEO, 1996), pp. 57 - 68. योगेशराज (अनु.) "नेवार समाजमा वर्ण व्यवस्था पूर्वका अवशेषहरु" । पासुका , ३:४ (१९९९ थिंला) पौ ८ - ९ ; ५ (पोहेला), ८-९पौ ।

५१. Nepali , Gopal Singh- *The Newars* . Kathmandu : Mahav Lal Maharjan, 1988 .

५२. Rosser, C -"Social mobility in the Newar caste system". Furer Haimendorf, C. Von (ed.) -*Caste and Kin in Nepal, India and Ceylon* (London, 1966), pp. 69-139 .Educational Enterprise, 1980

५३. मतया: नेकू जात्रा (स्मारिका) । ललितपुर: मंग: मतया व्यवस्था समिति, वि.सं. २०५२ श्रावण ।

पत्रकारिता
ऐच्छिक (कार्यमूलक)

NB. 510-1

भिगुगु पत्र

पूल्या: १००

मूल्याङ्कन : लिखित परीक्षा ८० प्रतिवेदन २०

कक्षाभार: १५०

तातुना

थ्व पाठ्यक्रम नेपालभाषा व उकिया साहित्यया ज्ञानयात पत्रकारिताया क्षेत्रय् छ्यला: समाजयात योगदान बिइगुनापं थःगु लजगाःयात नं गुहालि बिइगु ज्या जुइ । नापं तुं नेपालभाषा पत्रकारिताया शुरु व विकासया इतिहासबारे सामान्य ज्ञान बिइगु व पत्रकारिता ज्या सम्बन्धी सामान्य ज्ञान बिइगु ज्या नं जुइ ।

पाठ्य विवरण

थ्व पाठ्यया मू मू एकाइ क्वय् बियाकथं जुइ

एकाइ

कक्षाभार

I

पत्रकारिता व समाचार सम्पादन सम्बन्धी सिद्धान्त

६०

(क) पत्रकारिताया परिभाषा, प्रजातान्त्रिक व्यवस्थाय् पत्रकारिताया महत्व, पत्रकारिताया पाखें जनमतया सिर्जना व प्रतिनिधित्व, पत्रकारिताया आचार संहिता, पीत पत्रकारिता व उकिं याइगु हानि ।

(ख) आमसञ्चार-परिभाषा व थुकिया क्षेत्र, नेपालय् थुकिया विकास

(ग) समाचारया परिभाषा, समाचारया स्रोत समाचार संकलन व सम्पादन, अन्तवार्ता काय्गु व प्रकाशन यायेगु प्रविधि, लेख सम्पादन, फीचर लेखन, सम्पादकीय व टिप्पणी लेखन, गेट अप व मेक अप, प्रूफ स्वयेगु विधिया सामान्य व्यावहारिक ज्ञान ।

(घ) प्रेस स्वतन्त्रता सिद्धान्त जनताया सुसूचित जुइगु अधिकारय् पत्रकारितां याइगु योगदान, प्रेस उच्छृंखलतायात नियन्त्रण याये निमित्त राज्य नियन्त्रण (सेन्सर) व पत्रकारितापिनि आत्म संयम ।

II

नेपालय् प्रेस स्वतन्त्रता व नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था

२०

(क) प्रेस स्वतन्त्रता सम्बन्धी मौलिक अधिकारया संक्षिप्त इतिहास (नेपाल सरकारया वैधानिक कानून २००४, अन्तरिम शासन विधान २००८, नेपाल अधिराज्यया सम्बिधान २०१५, नेपाल अधिराज्यया सम्बिधान २०४७ य् जनताया प्रकाशन स्वतन्त्रताया मौलिक अधिराज्यया व्यवस्था)

(ख) वर्तमान छापाखाना तथा प्रकाशन सम्बन्धी ऐनया

सामान्य रूपरेखा

(ग) प्रथम प्रेस आयोगया प्रतिवेदन (२०१४ साल) या सुभावाया सारांश

(घ) प्रेस काउन्सिलया वर्तमान व्यवस्था

III नेपालभाषा पत्रकारिताया संक्षिप्त इतिहास

४०

(क) साहित्यिक पत्रकारिताया माध्यमं नेपालभाषा पत्रकारिताया प्रारम्भ (बुद्ध धर्म व नेपालभाषा, धर्मदूतया नेपालभाषा खण्ड व धर्मोदयया एतिहासिक देन व महत्वया संक्षिप्त ज्ञान)

(ख) समाचार पत्रकारिताया प्रारम्भ व विकास (पासा व नेपालभाषा पत्रिकाया योगदान व महत्व)

(ग) नेपालभाषाया पत्रपत्रिकापाखें जनताया आन्दोलन योगदान (मू मू घटना जक - २०१४ व २०२२ सालय् भाषा आन्दोलनय् योगदान, २०३६ या जनमत संग्रहया इलय् नेपालभाषाया पत्रिकाया भूमिका, २०४६ या जन आन्दोलनय् नेपालभाषाया पत्रकारिताया योगदान)

(घ) नेपालभाषा पत्रकारिताया थौंया स्थिति (थौंकन्हे संचालन जुया च्वंगु दैनिक व साप्ताहिक समाचार पत्रत), पेशेवार पत्रकारिताया विकास

(ङ) विद्यमान समाचार पत्रकारिताय् राजनैतिक विचारधाराया प्रतिनिधित्व

IV इन्टर्नशिप (प्रशिक्षण) योजना

३०

एम.ए. या रेगुलर परीक्षार्थीपिसं थ्व पत्रया पाठ्य पूर्वकेत निगू अन्तर्वार्ता कया: उकिया रिपोर्टिङ्ग व छुं सेमिनार सम्मेलन वा गोष्ठी सम्बन्धी निगू रिपोर्टिङ्ग च्वया: प्रस्तुत याय्माः।

गुहालि ज्वलं

१. तमोट, काशीनाथ - "न्हिपौ नेपालभाषा पत्रिकाया बुखं" । नेपालभाषा पत्रिका तपंपौ, ११०१, पौ ७-५५ ।
२. तमोट, काशीनाथ - "धर्मादित्यया नेपाली नागरिक म्हसीके" । धर्मोदय, ३४-३६ (११०१ यंल- कौला ११०२ कछला), पौ ११-१४ ; ३७ (थिला), पौ ६-८ ।
३. ताम्राकार, बेलमाया - "धर्मोदय लय्पौया देन" । नेपाल संस्कृति, ४४ (१११६ थिला) - ५१ (दिल्ला), पौ थीथी ।

४. देउसा राइ, लालध्वज - *अखबारी पत्रकारिता*, साभा प्रकाशन, काठमाडौं १९९४ ।
५. देवकोटा, ग्रीष्म बहादुर - *नेपालको छापाखाना र पत्रकारिताको इतिहास* । काठमाडौं, २०२४
६. दाहाल, काशिराज - "विचार अभिव्यक्ति, छापाखाना तथा प्रकाशन सम्बन्धी हक (उपरी, श्रेष्ठ व थापाद्वारा सम्पादित *नेपालको संवैधानिक कानून*, फ्रिडिल २०५४ या अध्याय ३ या प्रकरण ३ .२ पेज ९५ -१०२ जक)
७. नेपाल प्रेस इन्स्टिच्युट - *पत्रकारिता हाते किताव*, काठमाडौं १९९४ ।
८. वैद्य, जनकलाल - "नेपालभाषा साहित्यय् धर्मोदय पत्रिकाया देन" । *खेलुइता*. ८ (१९०७), पौ ५३-६४।
९. श्रेष्ठ, भगवतीप्रसाद - *नेपालभाषा पत्रपत्रिकाया जातः* । यं: नेपालभाषा परिषद् , १९०९ ।
१०. प्रेस आयोग रिपोर्ट २०१४ ।
११. लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद (सं)- *धर्माचार्य बुद्ध धर्म व नेपालभाषा* (ने.सं. १०४५ - ५०) मुना-पुनरावृत्ति, ने.सं. १०९२ या विभिन्न लेखकपनि भूमिका अंश ।
१२. Anju, N. , *Theory and Practice of Journalism*, Sukiet publication, Kathmandu.
१३. Verma, Yugeshwor P., *The Press in Nepal*.

अभिलेखविज्ञान (अध्ययन व सम्पादन)

(अ) अभिलेखविज्ञान अध्ययन

ऐच्छिक (कार्यमूलक)

NB. 510-2

भ्रिगुगु पत्र

पूल्या: ५०

कक्षाभार: ७५

तातुना

थ्व पाठ्यक्रमं नेपालमण्डल दुने दुगु नेपालया मूल सभ्यताया वाहक जुयाच्चंगु व्दलंन्द : अभिलेख पत्र तथा अभिलेख ग्रन्थया अध्ययन अनुसन्धान याय् फय्केगु जुइ ।

पाठ्य विवरण

थ्व पाठ्यया मू मू एकाइ व उकिया कचा एकाइ क्वय्बियाकथं जुइ -

एकाइ

कक्षाभार

I अभिलेख परिचय

१५

(क) उत्कीर्ण (ल्वहं, सिज, सिं, चा) अभिलेख (Inscription, Epigraph) लिखत (ताडपत्र, भ्वं) अभिलेख (Document) व ग्रन्थ (पाण्डुलिपि) अभिलेख (Manuscript) या परिभाषा, उकिया प्रकार (Type), ढाँचा (Format) व सूचीकरण (Cataloguing)

(ख) नेपाल अभिलेखया विकास व विस्तार

(ग) अभिलेखालय परिचय (राष्ट्रिय अभिलेखालय, आशा सफूकुथि, केशर पुस्तकालय, क्याम्ब्रिज विश्वविद्यालय पुस्तकालय, स्टेट लाइब्रेरी जर्मनी, रोयल एशियाटिक सोसाइटी अफ बंगालया पुस्तकालय)

II अभिलेख - ग्रन्थ रचना प्रकिया

१५

(क) सामान्य परम्परा-लेखनदिशा, मिलित शब्द, चिन्ह प्रणाली (Punctuation), पृष्ठ लेखन पद्धति, पाठ संशोधन विधि, संक्षिप्त नाम, अंकलेखन

(ख) विशेषपरम्परा मंगल प्रतीक, नमस्करण (Invocation), मंगलकामना (Benediction), प्रशस्ति (Laudation), संकल्प-वाक्य, दानश्लोक (Imprecation), पुष्पिका (Colophon), शुमाशुभ

III पाठालोचन (Textual Criticism)

१५

(क) मूलपाठ विज्ञान रूपय् परिचय

(ख) लिपिकारया प्रतिलिपी दइगु अशुद्धि विकार, भ्रम

(ग) थीथी प्रतिलिपी दैगु पाठभेद, उथें उथेंजा:गुआख:या भ्रम

(घ) त:गु प्रतिलिपिया विकास क्रम (वंशवृक्ष)

(ड) क्षेपक

(च) पाठालोचन प्रक्रिया (ग्रन्थ मुना, तुलना, पाठ पुनर्निर्माण आदि)

(छ) प्रतिलिपिकालिक भाषा प्रयोग

IV अभिलेख - काल निर्धारण

१२

(क) संवत् ज्ञान, शासनकाल ज्ञान, संवत् सूचक शब्दांक, अक्षरांक ज्ञान

(ख) संवत् उल्लेख मदुगु अवस्थाय् काल निर्णायक आधार वाह्यप्रमाण (अनुश्रुति, ऐतिहासिक घटना वा व्यक्ति सामाजिक सांस्कृतिक उल्लेख) आन्तरिक प्रमाण (लिपि, लेखनवस्तु, मसि, लेखनपद्धति, अलंकरण), भाषिक प्रमाण (तात्कालिक खँवः, खँत्वाः वा व्याकरणगत विशेषता

V अभिलेखीय लिपि

९

(क) शैलीगत

(ख) लिपि वैज्ञानिक अध्ययन

(ग) सम्बन्धित अभिलेखया वर्णसूची

(घ) उथें उथेंजाःगु वर्ण जुइगु भ्रम, अपूर्ण च्वज्यां जुइगु पाठभेद, आदि व्यावहारिक समस्या ।

VI अभिलेखीय भाषा

९

(क) शब्दभेद रूढ, योगिक योगरुढया ज्ञान

(ख) मिलित अक्षरमालायात खँवःकथं फाय्गु

(ग) विकृत शब्द (मात्रा, अक्षर संयुक्ताक्षर आदि)

(घ) स्थानापन्न च्वज्या

(ड) पाठ विकृति

(च) लिपिकारया भ्रम

(छ) लिपिजन्य भूल

(ज) अर्थ छ्याय्गु समस्या ।

गुहालि ज्वलं

१. कारंजित, मंगला - ऋतुमे-बाह्मासे मेया अध्ययन । येँ: नेपालभाषा मिसा खलः, ने.सं. १११५ ।

२. कात्रे, एस.एम.- भारतीय पाठालोचन की भूमिका । उदयनारायण तिवारी (अनु) भोपाल: मध्यप्रदेश हिन्दी ग्रन्थ अकादमी, ई. १९७१ ।

३. गुप्त, माताप्रसाद - "पाठानुसन्धान" । साबित्री सिन्हा व विजेन्द्र स्नातक (सं.)- अनुसन्धान की प्रक्रिया (दिल्ली : नेशनल पब्लिशिंग हाउस, ई. १९६९), पौ ७८-८७ ।

४. गिरजा कुमार एवं कृष्ण कुमार - सूचीकरण के सिद्धान्त । प्रेमकुमार जायसवाल (अनु.) । दिल्ली: विकास पब्लिशिंग हाउस, ई. १९९२ ।
५. वैद्य, जनकलाल- राष्ट्रिय अभिलेखालय स्थित नेपालभाषा । नेवारी अभिलेख ग्रन्थ । काठमाडौं : शिक्षाध्यक्षको कार्यालय, त्रि.वि., ने.सं. ११०५ ।
६. शर्मा, विनयमोहन - 'पाठानुसन्धाकी प्रक्रिया' शोध प्रविधि दिल्ली : नेशनल पब्लिशिंग हाउस, ई.१९७३, पृ. ८७ ११४ ।
७. शाक्य, राजा (सं.) - आशा सफूकुथि । आशासफूकुथि पिथना ४ । यं: आशासफूकुथि गुथि, १११६ ।
८. श्रेष्ठ, देविचन्द्र - "नेपालमा लिखतपत्रहरुको परम्परा" । कानून विवरणिका ६० (वि.सं.२०५०), पृ.३०-३४।
९. सत्येन्द्र - पाण्डुलिपि विज्ञान । द्वितीय संस्करण । जयपुर : राजस्थान हिन्दी ग्रन्थ अकादमी, ई. १९८९ ।
१०. सिंह, कन्हैया - पाठ-सम्पादन के सिद्धान्त । इलाहाबाद : महामना प्रकाशन मन्दिर, ई. १९७२ ।
११. Bowers, Fredson - *Textual and Literary Criticism* . London : Cambridge University Press, 1966.
१२. Burliegh, Peter - "A plea for Talapatras." *The Rising Nepal*, March 20, 1970, p. 2.
१३. Lienhard, Seigfried, Collab. Thakur Lal Manandhar - *Nepalese Manuscripts*, pt. I Newari and Sanskrit. Stuttgart : Franz Steiner Verlag , 1988.
१४. Thapa, Ramesh Jiung - *The Archives Movement and Nepal* . Kathmandu : Dept. Of Archaeology, 1967.

(आ) अभिलेख-सम्पादन
ऐच्छिक (कार्यमूलक)

NB. 510-2

भ्रिगुगु पत्र
पूल्या: ५०
कक्षाभार: ७५

मूल्याङ्कन: अभिलेख-सम्पादन

- (१) पत्र २० वा व अप्पो पत्रया गुगुंग्रन्थ अथवा लिखत तथा उत्कीर्ण अभिलेखपत्र पुच: अभिलेखविज्ञान कथं समीक्षात्मक परिचय सहित सम्पादन याय्गु ।
- (२) सम्पादन याइगु ग्रन्थ वा अभिलेखपत्र पुच:या निर्धारण केन्द्रीय विभागया स्वीकृतिं जुइ । प्राइभेट विद्यार्थी नं विभागया स्वीकृति कया: थ्व च्वय्मा: ।
- (३) थुगु सम्पादित प्रबन्ध विद्यार्थी परीक्षा क्वचा:गु लच्छि दुने विभागय् न्ह्यब्बय्मा: । उकियात विशेषज्ञयाथाय् छ्वया:, अन्तर्वार्ता कया: मूल्याङ्कन याय्गु जुइ ।

मुद्रकः
त्रिभुवन विश्वविद्यालय छापाखाना
कीर्तिपुर, काठमाडौं, नेपाल ।
फोन नं. ३३१३२०, ३३१३२१

CDC - T.U./029/2056 (99) - M.A.